

Bilaga 1 Tertialrapport 1 2015

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammanfattande analys

I förslaget till tertialrapport 1 prognostiseras ett nettoutfall om 98,9 mnkr, vilket ger en prognos i nivå med budget. De prognostiserade intäkter för ansökningar för värmepumpar minskar något men detta uppvägs delvis av ökade intäkter inom andra tillsynsområden t.ex. timdebitering och administrering av miljöskattavgiften. Intäkter och kostnader ökar med 4,8 mkr (kollas en gång till pga. e-tjänster) pga. omslutningsförändringar inom flera projekt bl.a. GrowSmarter och utveckling av e-tjänster.

Budgeten från kommunfullmäktige var ursprungligen netto 93,0 mnkr men i avstämningsärendet erhöll nämnden efter ansökan från central medelsreserv 2 ytterligare 0,5 mnkr för skyddsåtgärder för groddjur i Kyrksjölötens och skötsel av naturreservat. Dessutom beslutades i avstämningsärendet om ett minskat intäktskrav för nämnde med 5,4 mnkr som därmed korrigerade ett felaktigt satt intäktskrav i kommunfullmäktiges budget.

Nämnden bedöms i stort sett uppnå sina mål.

Inom tillsynsområdet utförs arbetet i stort sett som planerat och i tertialrapporten finns en redogörelse för varje tillsynsområde. Nedan ges exempel på områden där finns intressanta resultat och som visar på tillsynens stora bredd:

- Inom tillsynen av vägtrafik samordnar förvaltningen ett arbete som syftar till att bygga bullervallar av överskottsmassor. Uppföljning av bullerskärmen vid Nynäsvägen kommer avrapporteras till nämnderna under våren. Staden för en kontinuerlig dialog med Landstingets trafikförvaltning och Trafikverket om hanteringen av buller och vibrationer i såväl planering som tillsyn. Miljöförvaltningen deltar i arbetet med att revidera länets åtgärdsprogram för luft.
- Arbetet med precisering av riksintresset Bromma flygplats är inne i slutfasen. Förvaltningen har påbörjat en fördjupad granskning av villkorsefterlevnaden och har upphandlat en konsult för den akustiska delen. En särskild brommarapportering till MHN planeras innan sommaren.
- Inom tillsynen av olägenheter i bostäder är målet för 2015 är att sänka handläggningstiden från start till dess att en konstaterad olägenhet är åtgärdad. Målsättningen är också att ta fram nya indikatorer som gör det lättare att mäta och följa upp effektiviteten i tillsynen över olägenheter i bostäder.
- I staden finns i dagsläget 1051 (599) förskolor, 270 (144) grundskolor och 97 (26) gymnasieskolor. Siffror inom parentes avser kommunala verksamheter. Under första kvartalet har 85 inspektioner utförts hälsoskyddsavdelningen inom detta tillsynsområde och 34 procent visade sig ha brister som kommer att följas upp. Bristerna avsåg främst ventilationsbuller (55 %) och otillräcklig ventilation (33%).
- I år utgör migrationsboendena en särskild kategori vid tillsynen, då 10 av stadens 26 verksamheter kommer att inspekteras. Målet är att verka för en god inomhusmiljö och att verksamheterna har en fungerande egenkontroll. Av de 26 verksamheterna är 4 asyl-/ankomstboenden och 22 boenden för ensamkommande flyktingbarn.
- Inom kemikalietillsynen genomförs tillsynsprojekt i samarbete med Göteborg, Malmö och numera även Helsingborg. Hittills i år har tillsyn utförts av märkning av antibakteriella varor, varor som kommer i kontakt med livsmedel och byggvaror. Varutillsynen genomförs med ett barnperspektiv.

- Inom tillsynen av avfall är målet för 2015 att genom informationssatsningar öka medvetandegraden hos allmänheten och verksamhetsutövare öka graden återvinning av avfall.
- Livsmedelskontrollen utför en del av sin tillsynen i projektform. Projekten för 2015 omfattar bland annat spårbarhet med fokus på importerade och inhemska animalier och nya metoder för att stävja matfusk och misstänkta livsmedelsbrott.

Inom området projekt- och program märks bl.a. nedanstående områden:

- Ett viktigt programområde är energi och klimatområdet. Förvaltningen har avsatt en klimatstrategi för att bistå kommunstyrelsen i arbetet med att ta fram en färdplan mot en fossilbränslefritt Stockholm 2040 samt en strategi för att nå stadens nya utsläppsmål att minska växthusgasutsläppen till 2,3 ton per invånare 2020. Flera aktiviteter har genomförts eller planerats inom området energieffektivisering, bland annat flera seminarier, förstudier mm. Ett flertal aktiviteter har genomförts för kommunikation av klimatfrågan med stockholmare. Bland annat har arbetet påbörjats med att ta fram en kokbok för att inspirera stockholmarna att äta mer klimatsmart. Arbetet sker i samarbete med Livsmedelsverket och Naturvårdsverket. En recepttävling på sociala medier har genomförts.
- Stadens vattenarbete har tagit fart genom att kommunfullmäktige antog handlingsplanen för god vattenstatus den 9 mars 2015. Nu planerar förvaltningen för framtagande av lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster och stadens samtliga 23 vattenförekomster ska ha åtgärdsprogram till 2018. För detta arbete kommer medel att sökas från Central medelsreserv 2.
- Efter upprättandet av Kemikaliecentrum under 2014 har arbetet startat upp. Kemikaliecentrum har upprättat samarbete med ett antal förvaltningar och bolag i staden för råd och stöd särskilt vid upphandlingar och för att verka för att stadens krav kan tillgodoses i externa organisationer. Kemikaliecentrum och Hälsoskyddsavdelningen samarbetar för att stödja stadsdelarna och SISAB förekomsten av farliga kemikalier inom skolor och förskolor.

Inom området miljöövervakning sker arbetet inom ett antal huvudområden såsom nedanstående exempel från övervakning av biologisk mångfald, miljöns inverkan på människors hälsa och miljöövervakning med avseende på klimatförändringar/klimatanpassning:

- En stomme till miljöövervakningsprogram för biologisk mångfald med prioriterade insatser fram till 2019 har tagits fram. Materialet bearbetas vidare och ska förankras inom staden i kontakt med bl a stadsdelsförvaltningarna. Ett förslag till program ska presenteras i MHN under 2015. Kartor med ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) har fortsatt tillgängliggöras digitalt både internt och externt genom Miljöbarometern och wms-filer.
- Inom området miljöns inverkan på människors hälsa kommer under 2015 hälsorisker förknippade med exponering av bl. a. sotpartiklar att studeras. Detta genomförs inom ramen för Swedish Clean Air and Climate Research Program (SCAC). SLB-analys åtagande inom SCAC handlar om att kartlägga sektorsvisa utsläpp och halter av sot, kväveoxider och partiklar (PM10) samt beräkna exponeringen av dessa ämnen i sex olika kohorter där man följt vuxna med hjärt- kärl sjukdomar, barn med allergi och

astma från början av 1990-talet till idag. Avsikten är att studera hur luftföroreningsexponeringen kan ha påverkat sjukdomsutfall bland deltagarna i kohorterna. Dessutom ska SLB-analys beräkna framtida halter år 2035 för att möjliggöra en riskbedömning av framtida luftföroreningspåverkan.

- Vad gäller miljöövervakning med avseende på klimatförändringar och klimatanpassning pågår inventering av data från olika mätstationer. SMHI:s pågående arbete med framtagande av klimatindex (parametrar) för nuvarande och framtida klimat utgör viktig grund för stadens arbete. En övergripande skyfallskartering för Stockholms stad har framtagits av WSP på uppdrag av Miljöförvaltningen. Stockholm Vatten har övertagit ansvaret för att vidareutveckla arbetet, enligt uppdrag i kommunfullmäktiges budget.

Inom området miljöhänsyn i fysisk planering kan nämnas:

- Kick-off för projektet Grow Smarter har klarats av och nu har projektet startats bl.a. genom att avtal är påskrivna vilket gör att det står klart att projektet kommer att omfatta 36 partners. Miljöförvaltningen leder projektet som omfattar energieffektivisering av befintliga byggnader, tillförsel av förnybar energi och genomföra åtgärder för hållbara transporter. Stockholms del beräknas till 2,5 miljoner euro och hela projektet till 25 miljoner euro. I projektet ingår förutom Stockholm också Köln och Barcelona.
- Om bidrag beviljas från Vinnova, kommer miljöförvaltningen också att bli projektledare för C/O City som är steg 3 i Vinnovas utlysning om Umaningsdriven innovation. Beslut kommer den 15 maj.

När det gäller förvaltningens arbete med intern effektivitet pågår ett antal utvecklingsprojekt:

- Inom ramen för uppdateringen av förvaltningens ärendehanteringssystem Ecos görs processkartläggningar och effektiviseringar samt förberedelser för ett mer digitalt arbetssätt.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Miljö- och hälsoskyddsnämnden verkar över hela staden för en bra levnadsmiljö, hälsa och trygghet för alla. Nämnden har en viktig funktion att fylla i välfärden på ett flertal olika områden, bl a insatserna för goda boendemiljöer och tar hänsyn till naturvärden och arbete mot buller och en hälsosam miljö inom förskolan och skolan för barn och ungdomar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm är en stad som håller ihop, med trygga och levande stadsdelar

 Uppfylls helt

Analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden verkar för bra boendemiljöer över hela staden oberoende av socioekonomiska förhållanden. Nämnden är engagerad i ytterstäderna genom upprustningen av miljonprogrammet vilket för nämndens del innebär olika miljöorienterade projekt varvid lokalsamhället inbjudits att medverka. EU -projektet Grow Smarter, som miljöförvaltningen leder, kommer att bidra med utvecklingsinsatser som kan omfatta Energi (till exempel förnybar energi och energisparande verktyg för hyresgäster) , Integrerad Infrastruktur (till exempel avfallshantering) och Transporter (till exempel laddinfrastruktur).

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA		100 %		100 %	100 %	2015
Analys						
Kommentar: Förvaltningen har i risk- och sårbarhetsanalysen 2014 inte identifierat risker som behöver hanteras inom det egna ansvarsområdet.						

Nämndmål:

1.5.1 Bistå stadens ledning och övriga förvaltningar med expertkunskap om hot mot miljö och hälsa

 Uppfylls helt

Analys

Många av nämndens verksamheter har direkt fokus på frågor om hot mot miljö och hälsa och inkluderar därvid även en expertfunktion mot staden i övrigt. Typiska områden är till exempel Kemikaliecentrums arbete som expertorgan för implementering av Kemikalieplanen och det särskilda uppdraget att arbeta mot barns exponering för kemikalier, kartläggning av områden som parker och lekplatser med rester av farliga kemikalier och arbetet med radon som är en reell fara för människor i bostäder med förhöjda radonhalter.

Inom RSA (Risk och sårbarhetsanalys) och STYREL-arbetet (beredskap för precisionsstyrning av el-resurser vid el-brist) tar nämnden hand om miljödelen i

verksamheten. Genom det breda arbetssättet för RSA-arbetet ges en möjlighet att ta fram scenarios för allvarliga händelser inom miljö- och hälsoområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden möter upp kraven på ökad takt i bostadsbyggandet genom att kunna delta tidigare i planprocessen och tillhandahåller miljöunderlag, kompletterande underlag, delar i arbetsgrupper med mera, när detaljplaner tas fram. Genom nämndens olika projekt tillhandahålls och utvecklas kvalificerad kompetens och spetsteknik såväl i nybyggnationen som i renovering av miljonprogrammet för att möta högt ställda krav på energieffektivitet, miljö och tillgänglighet. Till stor del möjliggörs detta genom nämndens ansökan om olika externa projektmedel.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ska tillsammans bilda en projektgrupp för att förbereda planeringen för en framtida stadsutveckling på nuvarande Bromma flygplats	2015-01-01	2015-12-31	
  Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en arbetsordning för hur miljö- och hälsoskyddsnämnden bättre kan integreras tidigt i planeringsarbetet.	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

1.6.1 MHN ska medverka i arbetet med de tre av Kf beslutade miljöprofilområdena; Norra Djurgårdsstaden, NV Liljeholmen och miljonprogramområdena.

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen ska bidra med miljö- och hälsokompetens i arbetet med miljöprofilområden och mikromiljöprofilområden.

Förvaltningen har deltagit i möten med styrgruppen och miljöprofilgruppen och fokusgrupper för Norra Djurgårdsstaden. Förvaltningen fortsätter också att utveckla miljöprofileringen av miljonprogramsområden genom projektet GrowSmarter, där renovering av miljonprogramshus och hållbara transportlösningar ska genomföras i Årsta.

Vara projektledare för "Urbana ekosystemtjänster" c/o city steg 3

Den 29 januari lämnades ansökan in för C/O City, steg 3 i Vinnovas utlysning om Utmaningsdriven innovation. Beslut fattas av Vinnova den 15 maj. Miljöförvaltningen är projektägare och leder projektet. Om ansökan beviljas kommer steg 3 löpa under juni 2015--

sept 2017. I steg 3 nyttiggörs och tillgängliggörs verktyg och metoder som tagits fram.

Projektet planerar att 1) vidareutveckla, verifiera och kalibrerar verktyg, 2) pröva redskapen skarpt i konkreta pilotprojekt, 3) samla och tillgängliggöra kunskap och verktyg för samhällsbyggandets aktörer.

Leda EU projektet Grow Smarter 2015-2019

Projektet startades januari 2015 då Grant Agreement mellan EU och Project partners signerats. En kickoff och första General Assembly möte arrangerades i februari. Konsortial Avtal är påskrivet av alla partner utom Philips som därmed utgår ur projektet och 36 partners kvarstår.

Under mars har möten genomförts i respektive Site med KTH och IESE (Spanskt Universitetet med Ekonomisk inriktning) för att komma fram till hur utvärderingen av de 12 smarta lösningarna ska ske.

De första rapporterna till EU har börjat förberedas.

Nämndmål:

1.6.2 MHN ska stödja stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden med kompetens inom området hälsa, miljö och naturvård för att möjliggöra en attraktiv, trygg och växande stad

● Uppfylls helt

Analys

Bevaka att miljö- och hälsofrågor uppmärksammas och integreras i stadsplaneringen

Arbetet i genomförandegruppen för bostadsuppdraget har inletts. En rad strategiska frågor ligger för utredning hur plan- och exploateringsprocessen kan påskyndas. Stora möjligheter finns nu i och med att samtliga kontor finns med tidigare i arbetet.

I linjearbetet tar förvaltningen fram miljöunderlag till stadsbyggnadskontoret i samband med start-PM för detaljplaner. Förvaltningen bistår också stadsbyggnadskontoret med kompletterande underlag och bedömningar, samt deltar i arbetsgrupper och möten när detaljplaner arbetas fram. Detta underhandsarbete varierar stort mellan olika detaljplaner, men förvaltningen erfar att deltagande i detta arbete har utökats i och med stadsbyggnadskontorets omorganisation förra året. Förvaltningen har mött upp stadsbyggnadskontorets omorganisation så att vi har en handläggare per enhet på stadsbyggnadskontoret, vilket har förbättrat samarbetet med stadsbyggnadskontoret och också medfört att förvaltningens kompetens efterfrågas i högre grad.

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet och prognos på resultat svarar väl upp mot målets intentioner. Nämnden har inte minst ett mycket aktivt arbete för minskade utsläpp och

energieffektivisering även om flera andra verksamhetsområden också omfattas av målet. Det finns en stor bredd i nämndens verksamhet som omfattar utåtriktat arbete inom och utom staden inklusive allmänhet och företag.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Stockholm är klimatneutralt

 Uppfylls helt

Analys

Under detta mål tar nämnden upp ett flertal verksamheter varav flertalet dock inte direkt avser klimatarbetet. Uppföljningen i tertialrapporten visar på en genomgående god måluppfyllelse. Direkt inriktning på klimatet och energianvändningen har målet 2.1.7 Stadens mål för hållbar energivändning och minskad klimatpåverkan ska uppnås. Här tas de strategiska områden upp såsom analys av utsläpp och planering för utsläppsmål, energieffektivisering, energirådgivning och kommunikation av klimatfrågorna till allmänhet och företag. Det största verksamhetsområdet inom målet är tillsynen med ett stort antal tillsynsområden som alla kommenteras i tertialrapporten. Ett annat stort verksamhetsområde är miljöövervakningen som utförs inom ett antal områden såsom luft, mark, biologisk mångfald med flera områden. Ett specifikt programområde är Buller som tas upp i 2.1.8 Miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas. Ett mål som mycket är inriktat på nämndens samarbeten i olika frågor inom staden, regionen och landet, det vill säga 2.1.6 Genom MHNs expertkompetens utveckla stadens miljöarbete och bidra till att målen i Stockholms miljöprogram andra program uppfylls och följs upp. Detta mål visar också nämndens särskilda ansvar för Miljöprogrammet och expertrollen inom staden. Slutligen ingår även ett mål som tar fasta på nämndens ansvar att ge information om miljöfrågor, det vill säga 2.1.5 Genom Miljöbarometern och Miljödata erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Växthusgasutsläpp per stockholmare (ton/inv)		2,8 ton		3 ton	fastställs 2015	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en färdplan mot ett fossilbränsleffritt Stockholm 2040	2015-01-01	2015-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska medverka i kommunstyrelsens arbete med att ta fram en strategi tillsammans med berörda nämnder ta fram en klimatplan för att nå klimatmålet 2,3 ton koldioxidekvivalenter per stockholmare per år	2015-01-01	2015-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram en beräkningsmodell som visar stockholmarnas faktiska klimatpåverkan, inklusive flygresor och konsumtion som sker utanför Stockholms stad	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

2.1.1 Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn

● Uppfylls helt

Analys

Under detta mål redogörs för tillsynsarbetet och dess effekter. Dessutom tas tillsynen upp under målet 2.1.2 *Utföra tillsyn motsvarande avgiften*, 2.1.3 *Alla flerbostadshus, skolor och förskolor i staden ska vara kontrollerade mot radon och ha radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m³ luft samt 2.2.2 Snabb och effektiv service*.

Under detta mål redogörs för tillsynens inriktning och iakttagelser vid tillsynen. Redogörelsen sker efter lagstiftning, ansvarig tillsynsavdelning och område/bransch.

7 Kap Miljöbalken, Skyddade områden

Avdelningen Plan och miljö

Den löpande tillsynen i stadens befintliga reservat försätter och samtliga reservat har besökts under våren. Förberedande möten har hållits inför årets tillsynsrundor där bland annat skötsel diskuteras. Mycket tid har lagts ner i Sätmaskogen, Hansta och Igelbäcken i frågor som rör Förbifart Stockholm, bland annat angående utplacering av död ved som uppkommer när skog avverkas. Miljöförvaltningen har också deltagit i ett förvaltningsövergripande arbete med målsättning att utveckla de rekreativa värdena runt Flatenbadet i Flatens naturreservat. Förvaltningen har bjudit in och hållit i ett möte med stadens samtliga reservatsförvaltare men även förvaltare av kommande reservat, där generella tillsynsfrågor, och möjlighet till samarbete mellan stadsdelar diskuterades. Förvaltningen har fortsatt deltagit i de arbetsgrupper som tar fram förslag till beslut om naturreservat i Kyrkhamn, Årstaskogen - Årsta holmar och Älvsjö. Arbetet med naturreservat i Rågsveds friområde har också påbörjats under våren. En rapport över tillsynsarbetet 2014 har redovisats för nämnden.

9 Kap Miljöbalken, Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd,

Avdelningen Plan och Miljö

Vägtrafik

Det löpande arbetet i den stadsgemensamma bullerskyddsgruppen pågår enligt plan. En viktig del är att bidra till förbättringar i enlighet med åtgärdsprogram buller. En årlig uppföljning av genomförda åtgärder för år 2014 har sammanställts. En inventering av befintliga skärmar och behov av upprustning eller förbättringar har inletts. Förvaltningen samordnar ett arbete som syftar till att bygga bullervallar av överskottsmassor. Uppföljning av bullerskärmen vid Nynäsvägen kommer avrapporteras till nämnderna under våren. Staden för en kontinuerlig dialog med Landstingets trafikförvaltning och Trafikverket om hanteringen av buller och vibrationer i såväl planering som tillsyn, bland annat utifrån riktlinjer för buller och vibrationer. Miljöförvaltningen deltar i arbetet med att revidera länets åtgärdsprogram för luft. Trafikhuvudmännen försätter arbetet med bullerdämpande åtgärder vid skol- och förskolegårdar. Trafikförvaltningen genomför under våren 2015 en utredning som syftar till att minska störningar från högtalarutrop från bussar. En uppdatering av E-tjänsten bullerinformation pågår.

Spår

Trafikförvaltningen fortsätter arbetet med bullerdämpande åtgärder vid skol- och förskolegårdar samt vid bostäder utefter tunnelbanan och vid spårdepåer. En uppdatering av E-tjänsten bullerinformation pågår.

Flyg

Arbetet med Brommas flygplats bullerisoleringsvillkor fortsätter med hantering av tvister och årliga uppföljningar. Granskningen av hanteringen av PFOS-förorenad mark fortsätter. Nämnden har förelagt Swedavia om fortsatt utredningsarbete eftersom Swedavia begärt föreläggande eftersom det möjliggör ett statligt bidrag för detta arbete. Arbetet med precisering av riksintresset Bromma flygplats är inne i slutfasen. Förvaltningen har påbörjat en fördjupad granskning av villkorsefterlevnaden och har upphandlat en konsult för den akustiska delen. En särskild brommarapportering till MHN planeras innan sommaren.

Motorbanor

Tillsynsarbetet pågår i enlighet med tillsynsplanen för år 2015. Inga avvikelser.

Hamn

Huvudförhandling har hållits i Mark- och miljödomstolen angående hamnens prövotidsredovisning för Värtahamnen - Frihamnen gällande bland annat slutliga villkor för bulleremissioner från hamnverksamheten samt utsläpp av dagvatten från hamnområdet. Dom förväntas meddelas i maj. Ett antal slutrapporter avseende markföroreningar har hanterats. Ett klagomål har kommit in på rök från eldning ombord på ett fartyg i Norra Hammarbyhamnen.

Exploateringsprojekt

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har överklagat MD domslut för Förbifart Stockholm om tillstånd för vattenverksamhet, överklagade delar rör buller och naturreservatsfrågor. Fokus under perioden har legat på objekt med fast avgift. Ett antal klagomål hanterats gällande byggrelaterade störningar.

Energianläggningar

Av cirka 30 tillstånds- och anmälningspliktiga anläggningar lämnar 20-talet miljörapporter där granskning nu påbörjas. Överskridanden av villkor, riktvärden, noteras för Värtaverket. Vid ett mättillfälle, i slutet av 2014, redovisades för Högdalenverket dioxinvärden över de som godtas enligt avfallsförbränningsförordningen. Åtalsanmälan har därför lämnats in i detta ärende.

Förvaltningen har yttrat sig, till mark- och miljödomstolen, i prövotidsfrågor avseende Hässelbyverket. Samtidigt fortsätter planeringen för nytt värmeverk i Lövsta vilket, om verket byggs, innebär att Hässelbyanläggningen kommer att avvecklas.

Enligt förordningarna om förbränning, som beslutats som del i den svenska implementeringen av IED-direktivet, ska tillsynsmyndigheten godkänna/förelägga om mät- och provpunkter för stora förbränningsanläggningar. Beslut avseende Fortums stora anläggningar har därför meddelats.

Tillsynen avseende egenkontrollen och avvecklingen av oljekabelnätet (avser kablar som är isolerade med olja) fortsätter. Fortum Distribution har förelagts att undersöka en avvecklad kabelsträcka som tidigare angivits vara tömd. Skälet till detta är att en stor mängd olja påträffades vid undersökningsarbeten på Strandvägen, föranledda av planerad spårvägsbyggnad. Ett antal ärenden, såväl upplysning som anmälan om sanering av förorenad mark, har hanterats.

Avfallsanläggningar

Avfallsanläggningarna i Stockholm utgörs av skrotar, mellanlager av allt från farligt avfall till sopsand, behandling av elavfall och kylmöbler och sortering av papper, bygg- och rivningsavfall och annat avfall. Dagvattenhanteringen har blivit en viktig tillsynsfråga och den förbättras successivt hos flera av anläggningarna. Det har visat sig svårt att komma ner till de halter som hade varit önskvärt. Just dagvattenhantering och risk för påverkan på Bällstaån genererade, med början år 2013, och fortsatt under år 2014 mycket arbete på en anläggning som förbehandlar elavfall. Här har nu beslut om rening av dagvattnet i container tagits och installation pågår.

Färg-, kem och läkemedel

Tillstånds- och anmälningspliktiga större verksamheter som lämnar årliga rapporter besöks när förvaltningen fått in dessa rapporter, dvs. från april/maj och framåt. Förvaltningen deltar fortsatt i diskussionerna kring Octapharmas tillståndsansökan för ökad produktion. Fortsatta diskussioner/utredningar kring bolagets utsläpp av rester från en kemikalie, kallad Triton X, pågår också. I yttrande till Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation har förvaltningen, förutom frågan om Tritonutsläpp, också begärt klarläggande av den sammantagna kapaciteten hos företagets avloppsanläggning.

Grafiker/fotolabb

Sammantaget finns drygt 20 lite större grafiska verksamheter kvar i Stockholm. De besöks varje eller vartannat år och under 2015 planeras 14 av dessa att besökas. Besöken baseras bland annat på lämnade miljö-/årsrapporter som kommer in senast 31 mars. Kampanj där användningen av ftalater i textilscreenfärger kontrolleras har genomförts under 2014 och sammanställs nu. Resultatet kommer att redovisas i branschrapporten för grafiker.

Förvaltningen gör vidare en genomgång av samtliga mindre verksamheter som finns i tillsynsregistret. De aktuella verksamheterna är små och har inte besökts regelbundet. Förvaltningen konstaterade under fjolåret att, som förväntat, har antalet aktiva företag minskat mycket. Förutom att den tekniska utvecklingen ersatt traditionellt tryck med avancerad kopiering, digitaltryck etcetera så har också fusioner och uppköp reducerat antalet aktiva företag. Genomgång av digitaltryckerier ska vidare ske under året.

Verkstad och ytbehandlare, inkl U-verksamheter

Stockholm har uppskattningsvis omkring 500 små verkstäder. Det rör sig om mestadels mekaniska verkstäder och fordonsverkstäder. Ägarbyten, uppstart och nedläggningar är vanligt och under 2014 påträffades omkring 45 företag som miljöförvaltningen aldrig tidigare besökt samtidigt som det konstaterades att nästan 50 företag som fanns i förvaltningens register har upphört. Ambitionen är att besöka 80-100 små verksamheter årligen och hittills i år har 34 ärenden startats.

Kemtvättar

Alla kemtvättarna lämnar årsrapport bland annat över lösningsmedelsförlust. Inspektionerna genomförs som uppföljning av inlämnade årsrapporter och årlig inspektion sker hos en tredjedel av de rapporteringsskyldiga. Planerade tillsynsbesök, hos 14 verksamheter har, genomförts under början av året. Ett kvarstående klagomålsärende från 2014, avseende buller, från vittvätt har fortsatt hanterats under året. Genomförda utredningar visar att det inte finns grund för några krav med stöd av miljöbalken och beslut att lämna klagomålet utan åtgärd kommer därför att fattas.

Bilvård/bensin

Den sammanställning som förvaltningen gjort över analyserna på det utgående avloppsvattnet visar på förbättringar jämfört med tidigare år. Utvecklingen har rapporterats till nämnden i branschrapport för 2014. Den planerade tillsynen tar sitt avstamp i de resultat av avloppsvattenprovtagning som verksamheterna redovisar under våren. Huvuddelen av besöken genomförs därför under årets senare hälft. För depåer för rälsburna fordon, som också ingår i denna bransch, är förhållandena vad avser provtagning annorlunda (eftersom föroreningarna inte varierar på samma sätt över året) och besöken kan spridas bättre under året. Förelägganden om återkommande provtagning har meddelats för depåerna samt biltvättanläggningar som bytt huvudman.

Kross, betong och asfalt

I branschen fanns i början av året tolv verksamheter som betalar årsavgift. Det handlar om permanenta krossar samt tillverkning av betong och asfalt. Huvuddelen av produktionen och därigenom också tillsynen sker under barmarksperioden. Ett klagomål på en kross i Årsta har återigen aktualiserats och anläggningen prövas för närvarande såväl enligt PBL som MB. Den av Stockholm Vatten sedan länge etablerade krossen vid Magelungskopplet har också varit föremål för klagomål. Beslutet att lämna klagomålet utan åtgärd har överklagats till länsstyrelsen. Även en tillfällig kross och betongfabrik intill Solvalla behandlas enligt såväl PBL som MB.

Ur miljösynpunkt är det bra att krossa och återanvända material på plats vid exploatering men detta innebär förstås ökad risk för omgivningsstörningar. Ett ökande antal ärenden avseende krossning inom bygg-/exploateringsområden kan noteras. Tillfälliga krossar i såväl Albano, Hagastaden som Norra Djurgårdsstaden har därför tidigare orsakat klagomål.

Avloppsreningsverk

Tidigt under hösten 2013 beslutade Stockholm Vatten AB (SVAB) att Bromma reningsverk ska läggas ned och att detta avlopp ska överföras till Henriksdal. Bolagets arbete med Stockholms Framtida Avlopps Rening (SFAR) och de hittills genomförda samråden har genererat många skrivelser, till såväl politiker som förvaltningen, från de som kommer att beröras av tunneldrivningen. Förvaltningen har, tillsammans med andra intressenter i staden, i en presentation av projektet. Den tidigare tidplanen för tillståndsansökan har förskjutits och ansökan lämnas troligen in i mitten av året. De samrådsmöten som genomförts med berörda fastighetsägare längs ledningssträckan Bromma/Henriksdal har resulterat i en rad skrivelser och synpunkter. Stockholm Vatten AB har, bland annat utifrån detta, beslutat att starta vissa ombyggnadsarbetena, t ex på Henriksdal, och att hantera dessa som anmälningsärenden enligt miljöprövningsförordningen.

Vid de återkommande mötena med SVAB redovisas bl a pågående ledningsarbeten och iakttagelser i samband dessa, t ex uppdragade felkopplingar. En sådan felkoppling, på Strandvägen, väckte början av året medialt intresse och en rad förfrågningar.

Livsmedelsindustri

Stockholm har dryga 20-talet företag som omfattas av återkommande tillsyn och därför betalar årlig tillsynsavgift inom branschen. De flesta, drygt 80%, betalar en avgift som ska motsvaras av årligt tillsynsbesök och hittills i år har en handfull verksamheter besökts. Samråd sker med Livsmedelskontrollen vad avser brister som kan tänkas beröra båda lagstiftningarna. En annan fråga där samråd i vissa fall blir aktuellt är hanteringen av animaliska biprodukter.

Oljehamn

Oljehamnen vid Loudden omfattar åtta företag och dessa lämnar miljörapporter och granskning av dessa påbörjas nu. En viktig del av tillsynen utgörs av deltagande i periodiska besiktningar samt i Sevesotillsynen. Verksamheterna har nya, tidsbegränsade, tillstånd där man fått så kallade utredningsvillkor vad avser släckvatten samt behov av erosionskydd för cisternerna. Då oljehamnens framtid varit oviss har underhålls-/reinvesteringssviljan också varit låg och som en följd av detta rasade en del av hamnens skyddsspont under sommaren 2014. Förvaltningen har deltagit i möte kring avvecklingen av bergrummen i området. Vad som nu behandlas är grundläggande, främst ansvarsförhållandena.

Avdelningen Hälsoskydd

Olägenhetsärenden

Klagomål på olägenheter i bostäder

Klagomål på olägenheter i bostäder ska utredas så effektivt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Syftet med tillsynen är att avgöra om en anmäld störning utgör en olägenhet enligt miljöbalken, ställa krav på att utreda hur olägenheten kan åtgärdas, bedöma om åtgärden är rimlig med hänsyn till den nytta den medför och, om det bedöms rimligt, ställa krav på att åtgärden utförs. Målet för 2015 är att sänka handläggningstiden från start till dess att en konstaterad olägenhet är åtgärdad. Målsättningen är också att ta fram nya indikatorer som gör det lättare att mäta och följa upp effektiviteten i tillsynen över olägenheter i bostäder. Sådana indikatorer ska mäta såväl ekonomisk och tidsmässig effektivitet i handläggningen som den miljönytta tillsynen medför.

Hälsoskyddsavdelningen tar emot klagomål från stadens medborgare dygnet runt samtliga dagar om året. De störningar som anmäls är bl.a. buller, fukt och mögel, ventilation, drag, temperatur mm.

Under första kvartalet har det tagit Direktservice i snitt mindre än en vecka att kommunicera ut de påbörjade klagomålen till verksamhetsutövaren.

Direktservice-DS

Syftet med Direktservice är dels att medborgare och företagare snabbt ska kunna komma i kontakt med hälsoskyddsavdelningen och ställa frågor av allmän karaktär men även om pågående ärenden som ännu inte delats ut till handläggare och dels att effektivt hantera inkomna olägenhetsanmälningar. Funktionen bemannas i nuläget av samtliga inspektörer på avdelningen i ett rullande schema. Telefontiden är kl. 9-12. Innan medborgaren kommer till

DS har de varit i kontakt med Kontaktcenter Stockholm, KC som hjälper avdelningen med att hantera de inkommande telefonsamtalen. KC besvarar alla inkommande samtal och vidarekopplar samtal enligt en överenskommen rutin. KC:s öppettider är kl.8-16 med undantag fredagar under perioden maj tom augusti då de stänger kl.15.

Nya ärenden

134 klagomålsärenden har startats i DS under 2015 fram till och med den 28 mars. Av dessa har 76 delats ut till handläggare. Andelen utdelade ärenden har fördelat sig enligt följande ärendeslag: 27 procent buller, 24 procent temperatur, 21 procent lukt, 8 procent ventilation, 16 procent fukt och 4 procent övriga ärenden.

Ögonblicksbild pågående ärenden

Den 28 mars fanns det 40 pågående ärenden registrerade som olägenhetsärenden på Direktservice vilket innebär att ärendena inte blivit utdelade utan väntar på kompletterande uppgifter från klagande eller ska bedömas. Antalet pågående ärenden i DS varierar mellan 20 och 40 st. De ärenden som ligger i DS är av karaktären att förvaltningen inväntar kompletterande uppgifter i form av olägenhetsblanketten eller på annat sätt.

Utdelade ärenden

Under perioden har 76 st nya ärenden delats ut till handläggare. Det är i nivå med antalet från 2013 och en halvering jämfört med förra året. Minskningen jämfört med 2014 förklaras av att avdelningen ändrat principerna för utdelning av ärenden under 2014. Under delar av 2014 användes utdelningssystemet i DS även för ärenden från medarbetare som slutat. Det sker inte längre. Andelen utdelade ärenden har fördelat sig enligt följande ärendeslag: 27 procent buller, 24 procent temperatur, 21 procent lukt, 8 procent ventilation, 16 procent fukt och 4 procent övriga ärenden.

Ärenden som avslutats innan skrivelse till fastighetsägare/verksamhetsutövare

46 ärenden har avslutats i DS innan någon skrivelse till fastighetsägaren/verksamhetsutövaren har skickats ut. Motsvarande siffra för förra året var 39 och året innan 31. Det gäller ärenden där olägenhetsblanketten aldrig skickades tillbaka från klaganden eller ärenden där blanketten visserligen inkommit, men där handläggare och chef bedömer att ärendet kan avslutas direkt. Det förekommer också att det redan finns ett pågående ärende för den anmälda störningen eller att den störning som anmälts inte bedöms vara en fråga för miljöförvaltningen att handlägga.

Statistik från KC

Under årets tre första månader har KC tagit emot 4035 samtal vilket är betydligt lägre, 9%, än både år 2014 (4418 st) och 2013 (4563). Under samma period har vidarekopplingsgraden varit 38% vilket, motsvarar 1555 samtal. Andelen vidarekopplade samtal ligger fortfarande över målsättningen på högst 25%. Under april kommer KC att få behörighet att gå in och läsa direkt i ärendena i ECOS och målsättningen är att andelen vidarekopplingar minskar ytterligare.

Förskola/skola

I Stockholms Stad finns i dagsläget 1051 (599) förskolor, 270 (144) grundskolor och 97 (26) gymnasieskolor. Siffror inom parentes avser kommunala verksamheter.

Tillsynens mål är att successivt förbättra inomhusmiljön i Stockholms skolor och förskolor och därmed se till att barnen inte utsätts för hälsorisker eller hindras i sin utveckling och i sitt lärande. Målet är att alla verksamheter ska ha en väl fungerande egenkontroll. Fokus för tillsynen är ventilation, installationsbuller samt hygien och städning, utifrån att det är dessa delar som oftast brister.

Anmälningssärenden

Under första kvartalet av 2015 har 20 anmälningar inkommit. 12 av dessa anmälningar gäller befintliga men oanmälda verksamheter där miljöförvaltningen uppmanat verksamheten att inkomma med en anmälan. Anmälningarna gäller både förändringar av verksamhet, ändring av verksamhetsutövare eller start av verksamhet. Totalt har 15 inspektioner genomförts.

Riktad tillsyn

Under kvartalet har 85 inspektioner utförts, varav 59 på grundskolor /gymnasier och 32 på förskolor (6 stycken i samband med tillsyn på skolan).

29 av de inspekterade verksamheterna (34 %) hade brister som kommer att följas upp, främst gällande ventilationsbuller (55 %) och otillräcklig ventilation (33%).

Förvaltningen har medverkat i Folkhälsomyndighetens nationella tillsynsprojekt om inomhusmiljön i skolan. Fokusområdena i projektet är ventilation och städning, samt egenkontrollen vad gäller dessa områden. Tillsynsperioden har varit 1 oktober 2014 till 31 mars 2015 och totalt har 99 verksamheter inspekterats inom ramen för projektet. Sammanställning av resultaten pågår och en länsgemensam rapport kommer att sammanställas under året i samarbete med Miljösamverkan Stockholms län.

Årets tillsyn på förskolor kommer huvudsakligen att genomföras i stadsdelarna Bromma och Rinkeby-Kista. Ett samarbetsprojekt är inlett med Karolinska Institutet och Kemikaliecentrum. Syftet med projektet är kontroll av kemikalieinnehåll i damm och dammprovtagning kommer att ske i samband med tillsyn av ca 70 förskolor.

Informationsinsatser

Under mars har förvaltningen inlett den informationsinsats som planerats gentemot verksamhetsutövare som driver skolor och förskolor. Information om anmälningssprocessen och den riktade tillsynen har presenterats för lokalintendenter från stadsdelar och utbildningsförvaltningen samt, i samarbete med enheten för förskolesamordning på Utbildningsförvaltningen, för avdelningschefer på kommunala förskolor.

Radon

76 procent av Stockholms förskolor och skolor är radonmätta och har radonhalter under riktvärdet 200 Bq. Ca 350 st förskolor/skolor är inte kontrollerade och dessa har uppmanats att mäta under mätsäsongen -14/-15. En påminnelse om att komma in med mätresultat skickas ut i maj. De som inte kommer in med mätresultat kommer att föreläggas att mäta under nästkommande mätsäsong. Även nyanmälningar av verksamheter som inkommit under året kommer att uppmanas att mäta nästa mätsäsong.

Radon

Av totalt 10 637 flerbostadsfastigheter, både privatägda och kommunala, i Stockholms stad (värdeår 2014) är cirka 7263 kontrollerade med avseende på radon (68 procent). De

färdigkontrollerade och godkända fastigheterna, innebärande att rapporterade radonvärden ligger under riktvärdet (200 Bq/m³), uppgår till cirka 6206 stycken (58 procent).

För att öka mättakten och ge fastighetsägare större frihet att påverka sin handläggningstid, skickades hösten 2013 en uppmaning till ca 1500 fastighetsägare i Söderort, Södermalm och Yttre Västerort om att mäta radon i sina flerbostadshus. Av dessa har hittills 582 fastighetsägare inkommit med mätrapporter. De som fick uppmaningen har till den 31 maj 2015 på sig att redovisa sina radonmätningar till miljöförvaltningen. Enligt plan kommer resterande fastighetsägare i staden att uppmanas att mäta mätsäsongen 2016-2017. Med utgångspunkt i hur många som skickar in mätresultat i slutet av maj i år och resultatet av dessa, kan dock nya fastighetsägare komma att uppmanas redan under hösten 2015.

Bostadsfastigheter

Under första kvartalet har 390 tillsynsärenden startats. 70 inspektioner har utförts till och med den 30 mars. 12 fastigheter har fått anmärkningar som kräver uppföljning. Flertalet anmärkningar avser varmvattentemperatur.

Bassängbad

Tillsynen av bassängbad består dels av övervakning av badvattenkvaliteten som utförs inom ramen för verksamhetsutövarens egenkontroll, dels av inspektioner på anläggningarna. Under 2015 planeras inspektion av 20 badanläggningar, varav tre har utförts under första kvartalet. Samtliga inspektioner ska under året följas upp avseende hygien och städning, med syfte att minska antalet bakterieöverskridanden genom skärpta rutiner på dessa områden.

Badvattenkvalitet

Inventering av oanmälda bubbelpooler har i början av året utförts mer noggrant än den inventering som utfördes 2014. I stort sett samtliga påträffade offentliga bubbelpooler har varit anmälda.

I mars hölls möte med idrottsförvaltningen och fastighetskontoret med fokus på uppföljning av idrottsförvaltningens simhallsärenden samt de efterföljande frågor som uppstått till följd av miljöförvaltningens projekt varmvattenbassäng hösten 2014.

Under mars har Stockholm tillsammans med övriga kommuner anordnat en tillsynskonferens inom det så kallade Bassängnätverket. Stockholm har aktivt deltagit i arbetet för att ta fram råd för hygienrutiner, städning och en guide för hantering av anmälan nya bad.

Plaskdammar

Under första kvartalet har ett antal anmälningsärenden för plaskdammar startats. Fem plaskdammar ska renoveras på ett omfattande sätt under 2015 (Kristallen, Dragontorpet, Arken, Nystadsparken och Ådalen). Utöver detta har stadsdelarna äskat medel för omfattande renoveringar av ytterligare fem av stadens dammar (Vårflodsparken, Bandängen, Fagerlid, Lilla Blecktornsparken, Arken och Svandammsparken). Möte/kontakter har hållits mellan trafikkontoret och miljöförvaltningen i februari när det gäller renoveringarna av Arken (Hägersten-Liljeholmen) och Nystadsparken (Rinkeby-Kista).

Hygienverksamheter

Förvaltningen bedriver tillsyn över verksamheter som utför yrkesmässig hygienisk behandling, dvs. verksamheter som erbjuder behandlingar såsom fotvård, akupunktur, tatuering, piercing, hudvård, massage, hårvård, manikyr etc. Målsättningen med tillsynen är att alla verksamhetsutövare ska ha en väl fungerande egenkontroll och att ingen ska utsättas

för hälsorisker i samband med behandlingar.

Under första kvartalet har 18 anmälningar om nya verksamheter inkommit; varav fyra gällande fotvård och 14 gällande tatueringssverksamheter. Under perioden har även 5 anmälningar som inkom i slutet av 2014 handlagts. 13 nyanmälda verksamheter har inspekterats.

Skönhetsutredningen (S 2014:12) utför en utredning om estetiska behandlingar som syftar till att stärka skyddet för den enskilde vid behandlingar och ingrepp som kräver medicinsk kunskap och erfarenhet eller kan innebära betydande hälsorisker, men som inte är hälso- och sjukvård eller tandvård. Det handlar främst om behandlingar som görs i estetiskt syfte, såsom plastkirurgiska ingrepp och injektioner med botox eller fillers, men även ingrepp som kan innebära betydande hälsorisker om de utförs på fel sätt, t.ex. tatuering och piercing. I februari 2015 mottog förvaltningen en enkät som Skönhetsutredningen skickat till alla Sveriges kommuner gällande kommunernas tillsyn på hygieniska verksamheter. Denna enkät har besvarats.

Idrottsanläggningar

Planering inför vårens tillsyn av offentliga gym pågår. Ett informationsbrev har tagits fram som kommer att skickas ut i april i samband med bokning av inspektion. Tillsynen kommer att fokusera på verksamhetens egenkontroll utifrån smittorisker. Granskning kommer att ske av bland annat hygien, städning och risk för legionellaförekomst.

Migrationsboende

Tillsyn av migrationsboenden är planerad till hösten 2015 då 10 av stadens 26 verksamheter, kommer att besökas. Målet med tillsynen är att verka för en god inomhusmiljö genom att tillse att verksamheten har en fungerande egenkontroll.

Strandbad

Hittills har 10 av totalt 13 beställningar på strandbadsprovtagning inkommit till förvaltningen.

Vård- och omsorgsboenden

Slutrapport för tillsyn av vård- och omsorgsboenden 2009-2014 har presenterats för miljö- och hälsoskyddsmyndigheten i april.

Värmepumpar

Marknaden för värmepumpar för enskilda fastigheter bedöms fortsatt osäker. Vissa områden tycks vara mättade på bergvärme så som Bromma och Enskede. En viss ökning kan komma att ske i områden som idag har fjärrvärme och gas beroende av prisbilden samt i områden med nybyggnation. För flerbostadshus kan det tänkas öka en aning. Det har inkommit 71 tillståndsansökningar för små anläggningar vilket är 24 färre än förra året. Det är lika många stora anläggningar (17 st) som söker tillstånd i år jämfört med förra året vid samma tidpunkt.

Restauranger och evenemang samt alkoremisser

Avdelningen har medverkat på ett möte för tillståndsnätverket. Remissyttranden gällande serveringstillstånd har fortgått enligt rutin. Fram till 30 mars har 101 alkoholremisser inkommit var av 77 besvarats. Fem ljudnivåmätningar i samband med evenemang är inplanerade till sommaren.

Höga ljudnivåer

Syftet med tillsynsområdet är att förebygga olägenheter från verksamheter som kan ge upphov till hörselskador från höga ljudnivåer såsom biografer, teatrar, evenemang samt nattklubbar/barer. Fyra pågående klagomål drivs för närvarande gällande höga ljudnivåer, varav tre är inkomna klagomål från besökare. Under 2015 kommer ett särskilt fokus att läggas på nattklubbar/barer.

Djurtillstånd

1 fjäderfätillstånd för japanska vaktlar har meddelats och ytterligare en ansökan om djurtillstånd ska behandlas.

Enskilda avlopp

Handläggning fortsätter i de ärenden som initierades under avloppsinventeringen 2013, för närvarande kvarstår 41 ärenden.

En förstudie har inletts för att inventera förekomst av okända avloppsanordningar som inte finns med i miljöförvaltningens register. Detta inbegriper industriområden samt äldre bebyggelse inom staden där avloppssituationen inte har utretts.

Under 2015 kommer ett flertal ”foodtrucks” att inspekteras med avseende på deras avloppshantering. Detta är ännu under planeringsstadiet.

Vidare kommer gödselstackar på ridskolorna inom Stockholms stad inspekteras. Tillsynen planeras att utföras under hösten.

10 Kap Miljöbalken, Förorenade områden

Avdelningen Plan och Miljö

PCB

PCB-förordningens första slutdatum, 30 juni 2014, har passerats men aktiviteten inom området är fortsatt hög. Antalet saneringsanmälningar, och dispensansökningar, är hittills under året dryga 30-talet. Industribyggnader m.fl. ska vara sanerade senast 30 juni 2016 och här har arbetet nu kommit igång, ett antal ärenden avser också sanering av byggnader som tidigare meddelats dispens. I övrigt handlar det fortfarande om utredningar av/ uppdatering av PCB-status för byggnader och andra administrativa ärenden. I ett mycket långdraget ärende avseende inventering av en byggnad har förvaltningen begärt utdömande av tidigare meddelat vite.

Kvicksilver

Branschen utgörs av krematorier, laboratorieverksamheter samt tandläkare. När det gäller tandvården är ambitionsnivån att 80-100 verksamheter ska besökas varje år. Under detta år är ambitionen satt till 60 inspektioner med hänsyn till arbetet med saneringsförelägganden. Förvaltningen har meddelat 30-talet tandläkare, på Östermalm/Södermalm att sanering av klinikernas förorenade rör, nu måste ske. Som en följd av denna uppmaning har hittills 18 stycken saneringsanmälningar kommit in. Cirka 30 tandläkarkliniker har hittills inspekterats under året.

Förorenade områden

Antalet ärenden styrs av utifrån kommande initiativ. Några större projekt som fortgår är Norra Djurgårdsstaden där undersökningar och sanering av marken pågår och i Södra Värtan (del av Norra Djurgårdsstaden) där en sanering av ett bergum genomförs. Noterbart är att, trots att många av de stora områdena sanerats, så ökar antalet underrättelser om förorenad mark. Förvaltningens bedömning är att detta är en effekt av ökad medvetenhet bland byggherrar och entreprenörer. Omkring 30-talet ärenden har kommit in under årets första månader. Förvaltningen påbörjade under 2014 ett "masshanteringsprojekt" med syfte att minska behovet av jungfruliga massor och även minimera långa transporter. För att hålla ihop hela kedjan, från att massor grävs upp, via behandling till slutanvändning/deponering har förslag till miljösamverkansprojekt inom området lagts fram. Den översiktliga undersökningen av stadens parker, med fördjupningar i de fall förhöjda föroreningshalter påvisats, har redovisats för nämnden under första kvartalet år 2015. Förvaltningen bistår nu, vid behov, stadsdelarna i arbetet med att planera åtgärder.

14 Kap Miljöbalken, Kemiska produkter

Avdelningen Plan och Miljö

Kemikalietillsyn

Tillsynen bedrivs i projektform, inte minst inom ramen för storstadssamarbetet som utöver Göteborg och Malmö nu även omfattar Helsingborg. Tillsynsprojekten rapporteras löpande till nämnden. Under 2014 deltog förvaltningen i Kemikalieinspektionens projekt avseende lågprissmycken. Tillsynens fokus var här farliga metaller i smycken och syftet är att kontrollera efterlevnaden av reglerna för nickel, bly och kadmium. Motståndet hos butiksägarna har varit stort och just detta projekt pekade också på en mindre väl fungerande av uppdelningen av tillsynsansvar mellan KemI och kommunerna. Tillsynen är uppdelad mellan myndigheterna vilket innebär att miljöförvaltningen inte kan besöka/tillse de butiker som själva importerar eller tillverkar sina smycken. Detta har även påtalats som en brist av Kemikalieinspektionen.

Hittills i år har tillsynsbesök avseende märkning antibakteriella varor genomförts. I tillsynsprojektet Fokus - varor som kommer i kontakt med livsmedel kommer skålar, redskap etc som kommer i kontakt med livsmedel att granskas. Ambitionen är att livsmedelskontrollen samtidigt gör en särskild satsning avseende de material som används hos livsmedelsverksamheterna. Året tredje storstadsprojekt är inriktat på byggvaror. Varutillsynen genomförs genomgående med barnperspektiv, det vill säga produkter för barn (leksaker etcetera) eller produkter som barn ofta kommer i kontakt med som golv, textilier etcetera prioriteras. De varuprover som köps in analyseras med avseende på förekomst av förbjudna kemikalier och /eller kemikalier som finns på den så kallade kandidatlistan. Ämnen som är upptagna på kandidatlistan är sådana som kan komma att begränsas/förbjudas i framtiden och för dessa gäller särskilda krav på information till konsumenterna. Lagerhållare, klotter, etc.

Avdelningen Hälsoskydd

Köldmedier

Påminnelse om inrapportering av kontrollrapporter har skickats ut till operatörer. Preliminärt har 1500 rapporter lämnats in i tid varav 318 har inkommit via e-tjänsten vilket motsvarar ca 20% av antalet inlämnade rapporter. Med anledning av ikraftträdandet den 1 januari 2015 av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 517/2014 om fluorerade växthusgaser (F-gasförordningen) behöver informationsinsatser till alla verksamhetsutövare genomföras. Internt arbetar förvaltningen bl.a. med förändringar i ärendehanteringssystemet ECOS och e-tjänsten för köldmedierrapportering som behövs till följd av det ändrade regelverket. Naturvårdsverket har ännu inte gett ut några anvisningar om hur de nya reglerna skall tillämpas.

Kosmetiska produkter

Planering inför vårens tillsynsprojekt av kosmetiska produkter pågår. Tillsynen kommer att fokusera på fristående butiker med direktimport och butiker som inte har kosmetiska produkter som huvudnisch, t ex livsmedelsbutiker och leksaksaffärer. Omkring 50 butiker som säljer kosmetiska produkter kommer att inspekteras. Utöver dessa kommer uppföljning att ske av ett flertal av de butiker som inspekterats under hösten 2014 och som hade allvarliga märkningsbrister.

Cisterner

Syftet med tillsynen är att förebygga läckage av olja till mark, vilket kan få konsekvenser för miljön och indirekt för människors hälsa. Tillsynen innebär en kontroll av att cisternägaren utför regelbunden läckagekontroll av cisternen alternativt att cisternen tas ur bruk på rätt sätt. Under T1 perioden har 14 anmälningar om att cistern tagits ur bruk inkommit och registrerats. Under perioden har det fattats 1 beslut om miljösanktionsavgift. Miljösanktionsavgift meddelas vid överskridande av föreskrivet kontrollintervall för cisternen. Det finns idag 1282 cisterner i drift.

15 Kap Miljöbalken, Avfall

Avdelningen Plan och Miljö

Bygg- och rivningsavfall

Tillsynen pågår kontinuerligt och ett mer organiserat samarbete med stadsbyggnadskontoret, där nämnden bland annat fått tillgång till stadsbyggnadsnämndens diarium har förbättrat möjligheten att hitta lämpliga tillsynsobjekt. Åtta nya rivningsärenden har påbörjats under året och sammantaget behandlas nu 66 ärenden. I många fall hanteras också frågan om markföroreningar respektive PCB-saneringar för samma fastigheter. En viktig fråga, som ännu inte fått någon slutlig lösning, är hur t ex betong ska kunna återanvändas, dvs vilka krav vad gäller föroreningsinnehåll ska ställas vid olika (åter)användningssätt.

Övriga tillsynsprojekt

Avdelningen Hälsoskydd

Avfall

Syftet med tillsynen är att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön. Genom avdelningens tillsyn ska verksamhetsutövaren erhålla en god egenkontroll, hushålla med

råvaror och bidra till återvinning av avfall. Målet för 2015 är att genom informations-satsningar öka medvetandegraden hos verksamhetsutövare och medborgare samt öka graden återvinning av avfall. Genom kontroll av producentansvar, matavfallsutsortering och avfallstransporter samt hantering av avfall bidrar förvaltningen till att omhänderta avfall på ett miljörätt sätt.

Totalt har ca 375 skolelever under en timme fått information om källsortering och avfallsminimering.

Hälsoskyddsavdelningen fortsätter arbetet med att driva klart påbörjade tillsynsärenden gällande möjligheterna till matavfallsinsamling i restaurangverksamheter. När det gäller matavfallsinsamling i flerbostadsfastigheter måste förvaltningen avvakta att SVAB-avfall kommer med tydliga regler om vad som ska gälla för detta.

Området avfall har avslutat 47 ärenden hittills i år inklusive tillsyn över retursystem (pant).

Återvinningsstationer

Under T1 perioden har 4 nya klagomål inkommit varav två klagomål gällande buller från tömning av stationen samt vid lämnning av förpackningar, i synnerhet glas, och två gällande nedskräpning och bristfällig renhållning. Miljöförvaltningen har deltagit i ett samrådsmöte gällande ÅVS:er där, utöver miljöförvaltningen, FTI AB trafikkontoret, renhållningsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret har deltagit. Vid samrådsmötet diskuterades inkomna klagomål, möjlighet till omplacering av stationer, bygglovsfrågor och den nya bullerdämpade glasbehållaren. FTI har meddelat att glasbehållarna successivt, och vid behov, ska bytas ut till bullerdämpade behållare. I första hand kommer FTI att prioritera mycket utsatta stationer där buller från glas är ett stort problem.

Retursystem

Avdelningen har utfört en tillsynsvecka i projektform i samarbete med Jordbruksverket i syfte att kontrollera efterlevnaden av förordning (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar. Syftet med tillsynen var att kontrollera i vilken utsträckning livsmedelsbutiker säljer plastflaskor och metallburkar som är anslutna till ett retursystem och är uppmärkta med korrekt pantsymbol. Totalt har 100 inspektioner genomförts under tillsynsveckan. 48 butiker sålde icke godkända flaskor och burkar. Som mest påträffades över 700 flaskor och burkar i en och samma butik som inte uppfyllde kraven enligt förordningen. 4 butiker har fått underrättelse om miljösanktionsavgift.

Båtklubbar

Under T1 perioden har en båtklubb som omfattades av tillsynen under 2014 redovisat miljöregler avseende avfallshantering och val av båtbottnfärg.

Flera klubbar har kontaktat förvaltningen och ställt sig mycket positiva till att färgsanera sina båtar och omvandlas till ”skrovrena” klubbar. Frågor har också ställts från klubbarna om staden på något sätt kan bidra till lätnader och belöningar till skrovrena klubbar.

Sedan slutet av 2013 deltar förvaltningen i regelbundna möten med SMBF (Saltsjö-Mälarens Båtförbund), SSF (Stockholms Seglarförbund) och idrottsförvaltningen. Detta samarbete är en viktig informationskanal för att nå ut med förvaltningens synsätt och bedömningsgrunder. Diskussionspunkter under våren har framförallt varit toatömningsstationer, spolplattor och stadens arrende- och markavtal med enskilda båtklubbar. Förvaltningen följer även Havs- och

vattenmyndighetens arbete med att ta fram rekommendationer för användning av biocidfria färger som innehåller miljöfarliga ämnen.

Miljöförvaltningen har bjudit in Idrottsförvaltningen till ett möte för att diskutera innehållet i avtalet som staden ska teckna med enskilda båtklubbar. Vidare ska ytterligare ett möte hållas med Idrottsförvaltningen och Heleneborgs båtklubb där stadens spolplatta diskuteras.

Strålskyddslagen (Solarier)

Målet med tillsynen är att minska smittspridning och uppkomst av hudcancer orsakat av solarieanvändning. Årets tillsyn är planerad till andra kvartalet och förvaltningen kommer då granska att de nya solarieföreskrifterna (SSMFS 2012:5) följs. En genomgång av förvaltningens register över solarier har utförts inför projektstart. Ca 45 verksamheter kommer att inspekteras.

Ingen anmälan om ny verksamhet har inkommit under första kvartalet.

Smittskyddslagen (Legionella)

Ett legionellafall inrapporterades i januari som kan ha haft samma smittkälla som det miljöförvaltningen utrett under hösten 2014. Sanering i fastigheten är nu klar och ärendet avslutat.

Idrottsförvaltningen har redovisat provsvar från provtagning av kyltorn på Zinkensdamms IP och Stora Mossens IP. Ingen legionella har påvisats.

Förekomst av legionellabakterier har upptäckts genom provtagning inom ramen för en fastighetsägares egenkontroll. Förvaltningen har startat ett ärende med anledning av detta som kommer att handläggas tills dess nödvändiga åtgärder har vidtagits och smittan konstaterats vara borta. Ingen har konstaterats blivit smittad i detta fall.

Ansvarig handläggare för legionellatillsynen har fortsatt bistå bassängbadsprojektet rörande förekomst av legionella i bassängbad på enheten Offentlig miljö och även deltagit i ett seminarium om legionella initierat av Statens Provningsanstalt.

Lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa (Saneringsintyg för fartyg)

4 saneringsintyg utan anmärkningar har utfärdats hittills i år.

Tobakslagen

Syftet med tillsynen är att säkerställa att kraven på rökfria miljöer i offentliga lokaler dit allmänheten har tillträde följs, samt förebygga olägenheter för människors hälsa enligt miljöbalken avseende rök från tobak i dessa lokaler. Målet för 2015 är att inspektera uteserveringar där mer än 50 procent av uteplatsen är inbyggd samt att följa upp de klagomål och tips som inkommer gällande lokaler där rökning tillåts.

Fram till 27 mars 2015 finns 15 pågående tobaksärenden. Det är i huvudsak restauranger med uteserveringar som bedöms vara för inbyggda för att bedömas som utomhusyta, och där rökning ändå tillåts. Ett antal inspektioner som har utförts under 2014 har föranlett meddelade förelägganden om rättelse. De uppföljande inspektionerna på de objekten planeras ske under 2015. Det pågår diskussioner mellan berörda tillsynsmyndigheter (miljöförvaltningen,

länsstyrelsen och socialförvaltningen) om hur e-cigarettor och vattenpipor ska hanteras. Några tydliga bestämmelser finns ännu inte.

Kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

Utföra riskbaserad kontroll för att tillse att företagen tar ansvar för säkra livsmedel. Kontrollen ska utföras så att MHN uppfattas som trovärdig

Livsmedelskontroller ska i huvudsak utföras med hänsyn till den risk som livsmedelshandlingen medför. I risken inkluderas märkning av och information om innehåll i ett livsmedel. I den reguljära kontrollen sätts störst fokus på mikrobiologiska risker i samband med hantering av livsmedel.

Under årets första 3 månader har 28 sanktionsbeslut utfärdats. Den vanligast orsaken är bristfällig i nedkylning av livsmedel, otillräcklig rengöring eller undermålig personlig hygien bland kökspersonal. Initialt har 10% av årets utförda kontrollbesök lett till omdömet "underkänd". Detta är några procent högre än vid samma tidpunkt föregående år. Företagens förmåga att följa lagstiftningen bedöms ha ökat de senaste åren och regelverket är mer känt och inarbetat. Samtidigt växer regelverket och nya regler träder ständigt i kraft vilket är en ständig utmaning för såväl företagare som kontrollmyndighet.

Planlagd riktad kontroll i projektform

Viss del av den planerade kontroll genomförs i projektform. Sådan projektbaserad kontroll ger ett systematiskt arbetssätt som präglas av tydliga målsättningar, fokus genom avgränsningar och möjligheten att djuplod inom vissa kontrollområden. Väl genomförda projekt ger en utmärkt möjlighet till analys av en bransch eller efterlevnaden inom ett visst område. Därmed skapas också underlag för planering av kommande projekt och effekten av det utförda arbetet blir tydligare. Projekten genomförs ofta i samarbete med andra kommunala eller centrala myndigheter för bästa möjliga effekt och likvärdighet i tillsynen.

Projekten under 2015 innefattar;

- Spårbarhet med fokus på importerade och inhemska animalier
- Nya metoder för att stävja matfusk och misstänkta livsmedelsbrott
- Ekologiska serveringar
- Tillsatser

Flera samarbetsprojekt med andra kommunala och centrala myndigheter genomförs också under året där syftet är att främja en enhetlig livsmedelskontroll i landet och utbyta erfarenheter mellan myndigheter. Ett exempel är en gemensam provtagningsplan för Stockholms län har tagits fram inom ramen för MSL-samarbetet. Kontroll av allergiinformation på restauranger är ett annat området där länets kommuner samarbetar.

Verifiering av att kontroller utförs på ett sätt att brister upptäcks och åtgärdas sker löpande i fält genom att enhetschefer deltar vid inspektioner. All kontrollpersonal genomgår sådan uppföljning med jämna mellanrum i syfte att säkerställa en likvärdig och effektiv kontroll. Vid nyrekrytering sker sådan uppföljning mer frekvent.

Nämndmål:

2.1.2 Utföra tillsyn motsvarande avgiften.

 Uppfylls helt

Analys

Nämndmålet bedöms komma att uppfyllas. Under löpande år är det dock inte möjligt eller meningsfullt att följa upp målet då fakturering och utförd tillsyn inte matchar.

Nämndmål:

2.1.3 Alla flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor i staden ska vara kontrollerade avseende radon och ha radonvärden under riktvärdet 200 Bq /m3 luft.

 Uppfylls helt

Analys

Genom radontillsynen ska säkerställas att alla flerbostadshus, skolor och förskolor är kontrollerade avseende radon och har halter under riktvärdet 200 Bq/m³. Då antalet fastigheter och förskolor och skolor i Stockholm hela tiden ökar kan det procentuellt sett se ut som att radonkontrollen inte går framåt trots att stort mätarbete skett hos verksamhetsutövarna under varje verksamhetsår. De kommunala bostadsbolagen säljer också i vissa fall redan radonmätta fastigheter och köper sådana som inte är mätta så den procentuella siffran blir även där missvisande.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 6.2.1 Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som är kontrollerade avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft i %.	58	56	60	58		2015
 6.2.2. Andel flerbostadsfastigheter i de kommunala bostadsbolagen som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft.	76	75	78	78		2015
 6.2.3. Andel förskolor och skolor som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under 200 Bq/m ³ luft.	76	74	80	80		2015

Nämndmål:

2.1.4 Genom en långsiktig miljöövervakning följa miljötilståndet som underlag för tillsyn, programarbete samt övrigt miljöarbete

 Uppfylls helt

Analys

Samordna och långsiktig planera miljöförvaltningens miljöövervakning

Den årliga miljöövervakningsplanen revideras som underlag inför VP 2016. En analys för att undersöka behoven av en samordnad långsiktig planering av miljöövervakning har påbörjats under våren 2015.

Miljöövervakning inom biologisk mångfald

En stomme till miljöövervakningsprogram för biologisk mångfald med prioriterade insatser fram till 2019 har tagits fram. Materialet bearbetas vidare och ska förankras inom staden i kontakt med bl a stadsdelsförvaltningarna. Ett förslag till program ska presenteras i MHN under 2015. Kartor med ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) har fortsatt tillgängliggöras digitalt både internt och externt genom Miljöbarometern och wms-filer. Återetablering och uppföljning av större vattensalamander i Kyrksjölötens Natura 2000-område har inletts, och resultatet från en fördjupad förändringsanalys av biotoper håller på att färdigställas. Uppgifter från databasen ArtArken ingår nu i nationella Artportalen och kopplingen till ArtArkens egen webbapplikation färdigställs.

Miljöövervakning klimatförändringar och klimatanpassning

Inventering av data från olika mätstationer pågår. SMHI:s pågående arbete med framtagande av klimatindex (parametrar) för nuvarande och framtida klimat utgör viktig grund för stadens arbete. En övergripande skyfallskartering för Stockholms stad har framtagits av WSP på uppdrag av Miljöförvaltningen. Stockholm Vatten har övertagit ansvaret för att vidareutveckla arbetet, enligt uppdrag i KF-budget.

Miljöövervakning mark

Parkundersökningen som i huvudsak genomfördes 2014 har rapporterats till MHN i mars. Under våren fortsätter arbetet med stöd till ansvariga på framförallt stadsdelsförvaltningarna för fortsatt undersökning och vidtagande av åtgärder. Grundvattendata med data från markundersökningar pågår.

Hälsorelaterad övervakning

Trafikkontoret kommer under våren att redovisa trafikuppgifter som underlag till en reviderad bullerkartläggning. En vidareutveckling av arbetet med ljudkvalitet i stadsparker och andra rekreatiomsområden pågår på flera sätt. Exempelvis ljudkvalitet i Nationalstadsparken tillsammans med Lst, projektet Guide till tystnaden genom landstingets miljöanslag och vidareutveckling av arbetet med ljudklassificering av stadens grönytor.

Ett samarbete har inletts med landstinget, (KI), om kopplingen mellan förvaltningens exponeringsdata och landstingets hälsouppgifter.

Miljöövervakning vattenmiljön

Löpande övervakning av miljögifter genomförs enligt plan. Upphandlingen av kiselalgsprovtagning är utförd och provtagning kommer att ske enligt plan. Upphandlingen av provfiske i Ulvsundasjön och Drevviken kommer att slutföras under maj. Planering av övervakning av fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer kommer att ske i samverkan med SVAB. Utvärderingen av tidigare års övervakning har inte kunnat genomföras enligt plan på grund av resursbrist hos SVAB.

Redovisa rapport om miljötilståndet i Stockholm till stöd för miljöprogram och tillsynsarbete (utveckling av miljö- och hälsoutredningen)

Arbetet med rapporten Miljön i Stockholm 2015 är i avslutningsfas och ska presenteras för MHN under våren 2015. Den nya inriktningen har varit att ta fram en enklare och tydligare rapport om miljötilståndet i Stockholm än tidigare miljö- och hälsoutredningar.

Miljöövervakning luftkvalitet

Luftövervakningen sker med hjälp av tre systemverktyg. Mätningar av luftkvalitet och meteorologi, emissionsdatabaser som beskriver utsläpp från olika källor och spridningsmodeller. Detta är ett kostnadseffektivt sätt att övervaka luftkvaliteten. Att kontinuerligt mäta luftkvaliteten är kostsamt och ger bara ett haltresultat i en mätpunkt. Haltberäkningar med hjälp av olika spridningsmodeller med indata från emissionsdatabaser, meteorologi, topografi etc. är ett viktigt komplement till mätningar eftersom den geografiska fördelningen av halter kan illustreras tydligt. Mätningar krävs å andra sidan för att kunna validera och korrigera beräkningsresultaten. Med hjälp av mätningar och haltberäkningar tar SLB-analys fram beslutsunderlag gällande halter av olika ämnen och kunskap om effektiva åtgärder för att minska halterna. Genom ett aktivt samarbete med miljömedicinska forskare så bidrar vi även till en ökad kunskap om luftföroreningars hälsoeffekter.

Åtgärder för att minska luftföroreningshalter i staden

Trafikkontoret utför på ett mycket effektivt sätt dammbindning av gator i innerstaden där miljö kvalitetsnormen riskeras överskridas. Detta kommer sannolikt leda till att miljö kvalitetsnormerna klaras i innerstaden år 2015. Utöver dammbindning fortsätter Trafikkontoret tillsammans med VTI och SLB-analys att optimera driftåtgärder för att ytterligare sänka halterna av partiklar (PM10), Det handlar om att utvärdera om ersättning av sand med salt på gång- och cykelbanor har effekt på halterna av PM10. Även kvartervis behandling med dammbindning utvärderas för att avgöra i vilken utsträckning PM10-halterna påverkas av damm från anslutande gator. Trafikverket utför även dammbindning på statligt vägnät men kan på g a risk för halka inte utföra dammbindning lika stor omfattning som på innerstadsgator. Mycket trafik på Essingeleden i relativt hög hastighet medför även högre direkt emission av slitagepartiklar. Det finns dock goda chanser att miljö kvalitetsnormen kommer att kunna klaras även på Essingeleden år 2015.

Under våren deltar miljöförvaltningen i arbetet med att revidera åtgärdsprogrammet, tillsammans med länsstyrelsen, trafikkontoret, trafikverket och Södertälje kommun.

Erbjuda förvaltningens expertkompetens inom luftövervakningsområdet till externa aktörer

Efterfrågan på SLB-analys kompetens är hög inledningsvis på år 2015. Under år 2015 väntas ca 40 utredningsuppdrag genomföras främst i samband med bostadsexploatering och i infrastrukturprojekt. Fortsatt forskning vad gäller luftföroreningars hälsoeffekter kommer att

ske i samarbete med miljömedicinsk expertis. Efterfrågan på mättjänster har minskat något i förhållande till år 2014 vilket främst beror på att ramavtalet med Trafikverket upphört den 1 mars år 2015. Trafikverket avvaktar med beställningar till dess att ny ramavtalsupphandling skett vilket tyvärr blivit försenat.

Genomföra drift av regionalt system för övervakning av luftmiljö på uppdrag Luftvårdsförbundet i Stockholm och Uppsala län enligt avtal för år 2012 - 2015.

SLB-analys genomför drift av det regionala luftövervakningssystemet i enlighet med avtal till och med sista december år 2015. Ny upphandling gällande drift av det Östra Sveriges luftvårdsförbunds luftövervakningssystem för åren 2016 -2019 kommer att ske under hösten år 2015.

Genomföra drift av lokalt system för lagreglerad kontroll av luftkvalitet i Stockholm för Miljöförvaltningens räkning.

Lokala mätningar pågår kontinuerligt på Hornsgatan, Sveavägen och Norrlandsgatan. Mätstationen på Folkungagatan är emellertid tagen ur drift i september år 2014 p g a vägarbeten. Förhoppningsvis kommer mätningarna på Folkungagatan igång igen i slutet på april år 2015, Mätplatsen flyttas däremot ca 50 meter österut men inom samma kvarter som tidigare. På hemsidan presenteras kontinuerligt aktuell luftkvalitet tillsammans med prognoser för nästa dygn. Prognoser för kommande dygn presenteras även dagligen i radio, DN och SVD.

Genomföra miljöövervakning inom området miljöns inverkan på människors hälsa

2015 kommer hälsorisker förknippade med exponering av bland annat sotpartiklar att studeras. Sot mäts kontinuerligt i Stockholm. Detta genomförs inom ramen för Swedish Clean Air and Climate Research Program (SCAC). SLB-analys åtagande inom SCAC handlar om att kartlägga sektorsvisa utsläpp och halter av sot, kväveoxider och partiklar (PM10) samt beräkna exponeringen av dessa ämnen i sex olika kohorter där man följt vuxna med hjärt- kärl sjukdomar, barn med allergi och astma från början av 1990-talet till idag. Avsikten är att studera hur luftföroreningsexponeringen kan ha påverkat sjukdomsutfall bland deltagarna i kohorterna. Dessutom ska SLB-analys beräkna framtida halter år 2035 för att möjliggöra en riskbedömning av framtida luftföroreningspåverkan.

Nämndmål:

2.1.5 Genom Miljöbarometern och Miljödata erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete.

 Uppfylls helt

Analys

Kommunicera miljösituationen i Stockholm och stadens miljöarbete via Miljöbarometern

Miljöindikatorerna på miljöbarometern uppdateras kontinuerligt. Under våren uppdateras bland annat miljöprogrammets indikatorer. Under hösten kommer miljöbarometern utvecklas, dels innehållsmässigt med uppgifter från miljö- och hälsoutredningen, men också grafiskt. Vatteninformationen på miljöbarometern struktureras bättre och anpassas utifrån vattenförvaltningen.

Lagra och tillgängliggöra miljöförvaltningens mät- och geodata via Miljödata

Förvaltning- och utvecklingsarbete fortskrider enligt förvaltningsplan för Miljödata. Servermiljön anpassas för närvarande för att möjliggöra för åtkomst internt inom staden.

Nämndmål:

2.1.6 Genom MHN:s expertkompetens utveckla stadens miljöarbete och bidra till att målen i Stockholms miljöprogram och andra program uppfylls och följs upp.

 Uppfylls helt

Analys

Bevaka och utveckla MHN:s och stadens intressen i externa miljö- natur- och vattenvårdssamarbeten.

Som representant för MHN och Stockholms stad deltar miljöförvaltningen i olika externa samarbetsformer för att utveckla arbetet och bevaka nämndens och stadens miljö- och naturvårdsintressen:

- Länsstyrelsens Regionala Miljömålsråd som utformar och utvärderar miljömålen på regional nivå.
- Länsstyrelsens Regionala miljömålsgrupp med uppdrag att följa upp miljöarbetet i länet.
- Miljömålsnätverket; representera Stockholms stad i Miljömålsnätverket. Nätverket leds av Lst och KSL, och är ett beredningsorgan till Nationella miljömålsrådet.
- Styrgruppen för MSL Miljösamverkan Stockholms län.
- Arbetsgrupper inom MSL, bl a nationellt tillsynsprojekt för skolor – ventilation och städning.
- Miljöchefgruppen Sveriges kommuner och landsting.
- Deltar i en ansökan inom EUs LIFE IP-program för att utveckla vattenvården och samarbetet mellan kommuner, länsstyrelser, företag och organisationer inom Norra Östersjöns vattendistrikt.
- Brunnsvikensamarbetet som leds av Solna kommun med medverkan från Stockholm och Sundbyberg. Arbetet inriktas på att nå god vattenstatus genom gemensamma insatser inom miljöövervakning och för framtagande av ett lokalt åtgärdsprogram.
- Bällstaågruppen, Miljöförvaltningen leder och samordnar det kommunövergripande samarbetet kring Bällstaån. I samarbetet ingår länsstyrelsen och Trafikverket. Ett förslag till lokalt åtgärdsprogram har tagits fram och kommer att presenteras för mhn under första delen av 2015.
- Igelbäcksguppen; representera Miljöförvaltningen i samarbetsorgan för Igelbäcken bestående av kommuner, Länsstyrelsen, Trafikverket och föreningar. Provtagning enligt övervakningsprogram i samarbete med övriga kommuner.
- Kustvattenvårdsförbundet; representera Stockholms stad i SKVVF:s beredningsgrupp och därmed påverka förbundets inriktning. Årsrapport för 2015 har tagits fram och ska presenteras vid förbundets årsstämma 24 april.

- Mälarens Vattenvårdsförbund; representera Stockholms stad i förbundets arbetsgrupp och därmed påverka förbundets inriktning.
- Östra Sveriges Luftvårdsförbund som övervakar regionens luftkvalitet.
- Naturvårdsverkets referensgrupp för screening av miljögifter; deltagande i nationell referensgrupp med två möten per år. Gruppen planerar Naturvårdsverkets screeningar av miljögifter och analyserar resultat från dessa. Genom deltagandet får förvaltningen bra överblick över nya ämnens förekomst i miljön och ett bra nätverk av aktörer inom miljögiftsövervakning.
- Regional samverkansgrupp för vidareutveckling av MatrixGreen; delta i regional samverkansgrupp som grund för vidareutveckling av GIS-verktyget MatrixGreen, ett verktyg som stöd för bedömning av spridningssamband i landskapet, som underlag till fysisk planering, miljöövervakning m.m. Manual och användarstöd för MatrixGreen (MG) har tagits fram av samverkansgruppen i Länsstyrelsens regi och nya uppdaterade versioner av MG har släppts. Miljöförvaltningen ingår även i referensgrupp för framtagande av en länsomfattande biotopkarta, vilken innebär att viktig ny rådata för fortsatta MG-analyser kan skapas.
- Stadens Naturvårdsnätverk; med fokus på miljöövervakning och åtgärdsarbete representera miljöförvaltningen i stadens samlade forum för naturvårdsfrågor. Medverkande förvaltningar är: miljöförvaltningen, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, idrottsförvaltningen, stadsmuseet och Hässelby-Vällingby SDF. Nätverket utgör även referensgrupp för framtagandet av miljöövervakningsprogrammet för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
- Storstadsdialog och -samarbete om kemikalier. Under arbetet med kemikalieplanen formerades en grupp av kommuner som träffas några gånger per år för att utbyta erfarenheter och diskutera gemensamma frågeställningar, ibland med inbjudna gäster (t ex Svanen, Miljöstylningsrådet, KemI). I gruppen ingår förutom Stockholm, Göteborg och Malmö för närvarande även Helsingborg och Västerås.
- Sveriges Ekokommuner; representera Stockholm stad och samordna stadens arbete i det kommunala nätverket och föreningen Sveriges Ekokommuner. Föreningen som består av 83 kommuner arbetar för att Sveriges alla kommuner ska bli hållbara. Medlemskommunerna representeras av en tjänsteman och en politiker i ledande ställning. Rapportering av nyckeltal samt deltagande i årsmötet.
- Södertörnsekologerna; representera Miljöförvaltningen i det kommunala naturvårdsnätverket och samverkansorganet Södertörnsekologerna. I nätverket ingår, förutom Stockholms stad, kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje, Tyresö. Ordförandeskapet delas mellan kommunerna. Ett möte har hållits under året. Diskussioner har förts med Länsstyrelsen om regional strategi för att nå miljömålet "Ett rikt växt- och djurliv" samt om gemensam fladdermusinventering.
- Tyresåns Vattenvårdsförbund, representera Stockholms stad i Tyresåns Vattenvårdsförbund, arbetsgruppen med tjänstemän från berörda kommuner, Länsstyrelsen och Stockholm Vatten. Medverka till genomförandet av Tyresåns åtgärdsprogram 2010-2015. Huddinge kommuns arbete med åtgärdsprogram för sjön Trehörningen fortsätter i samarbete med Stockholm Vatten.

- Storstadsdialog och -samarbete om fysisk planering med Malmö och Göteborg; erfarenhetsutbyte med kollegor i Malmö och Göteborg i frågor rörande miljöfrågor i fysisk planering.
- Storstadsdialog och -samarbete om stadens ljud med Malmö och Göteborg; erfarenhetsutbyte med kollegor i Malmö och Göteborg i frågor rörande trafikbuller samt externt industribuller.
- Bullerskyddsgruppen: Stadens samlade kompetens vad gäller bullerskydd från stadens berörda förvaltningar; miljöförvaltningen, Tk, SBK, Explo.
- Bullernätverket i Stockholms län; Nätverk för samverkan i bullerfrågor i samarbete mellan Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Kommunförbundet Stockholms län.
- Klimatanpassningsgrupp; Samverkansgrupp med aktivt deltagande från miljöförvaltningen, SBK, Explo för att stödja SLK:s med klimatanpassningsarbetet i Stockholm.
- Biogas - Öst; Ett regionalt samarbete kring biogas i Mälardalen lett av Energikontoret i Mälardalen.
- Storstadsdialog och -samarbete om energieffektiviserings- och klimatarbete med Malmö och Göteborg; erfarenhetsutbyte med kollegor i Malmö och Göteborg i frågor rörande energieffektivisering och klimat.
- Projektledning av det regionala energi- och klimatrådgivningsarbetet med Stockholms läns kommuner samt Håbo kommun.
- Klimatkommunerna; representera Stockholm stad i det kommunala nätverket Klimatkommunerna. Klimatkommunerna som består av 32 kommuner och ett landsting (Stockholms län) arbetar för att Sveriges kommuner ska minska utsläppen av växthusgaser. Medlemskommunerna representeras av en tjänsteman och en politiker.
- Länsstyrelsens hälsoskydds nätverk. Aktivt deltagande genom att hålla utbildning och bidra med expertis i inomhusmiljöfrågor.
- Miljöförvaltningen driver projektet "Guide till tystnaden" med stöd från Landstinget. Projektet går ut på att identifiera tysta och rofyllda platser i stadens befintliga och blivande natur- och kulturresevat samt att beskriva platserna och hur man tar sig dit för att göra dem tillgängliga för fler.

Bidra till att utveckla nytt miljöprogram för Stockholm

Miljöförvaltningen kommer att vara ordförande för tre av miljömålsgrupperna som ska arbeta med att ta fram nya mål och indikatorer till Miljöprogrammet; Giftfria varor och byggnader, Hållbar energianvändning samt Sund inomhusmiljö. Miljöförvaltningen kommer dessutom att delta i arbetet inom grupperna för Miljöeffektiva transporter, Hållbar användning av mark och vatten och Miljöeffektiv avfallshantering

Bidra till att målen i Stockholms miljöprogram uppfylls och följs upp

MHN har eget eller delat uppföljningsansvar för huvuddelen av målen i miljöprogrammet. Enheten för Miljöanalys samordnar miljöförvaltningens årliga uppföljning av dessa mål och tillhörande indikatorer. Resultatet rapporteras som bilaga i tertialrapport 1 och publiceras även på Miljöbarometern. Miljöprogrammets mål konkretiseras i sektorvisa handlingsplaner. Under året har en handlingsplan för god vattenstatus och en dagvattenstrategi antagits av kommunfullmäktige.

Arbetet med miljöprogrammets mål Hållbar energianvändning beskrivs under nämndmålet 2.1.7 Stadens mål för hållbar energianvändning och minskad klimatpåverkan ska uppnås.

Stockholms miljöprogram innehåller 29 detaljerade mål för stadens verksamheter. MHN är huvudansvarig eller delansvarig för 18 av delmålen. De ansvariga nämnderna ska varje år följa upp målen och göra en bedömning av om målen kan uppnås till årsskiftet 2015/2016 som är slutpunkten för nuvarande miljöprogram.

MHN saknar ännu data till tre av målen där MHN är delansvarig för uppföljningen. Vi har i dessa fall inte gjort någon egen bedömning utan hänvisar istället till huvudansvarig nämnd. Av de återstående 15 delmålen bedömer MHN att sex kan uppnås under programperioden. De andra delmålen har i flera avseenden också haft en positiv utveckling men inte i tillräcklig grad för att målen ska kunna uppnås.

Glädjande är att målet om minskade växthusgasutsläpp redan har uppnåtts och trafikbullernivåerna bedöms kunna minska. För kommunorganisationens egen verksamhet bedöms målen om miljöfordon, ekologisk mat och minskad energianvändning att uppnås helt. Däremot ser det sämre ut inom mark och vatten och inomhusmiljö. Där uppnås inga mål. Miljökvalitetsnormerna för luft uppnås inte heller till 2015 trots förbättrad luftkvalitet i staden.

Hela bedömningen inklusive underlag redovisas i bilaga 1.3 och 1.4 samt på miljöbarometern; stockholm.se/miljobarometern.

Resultat
6 delmål uppnås helt till 2015
8 delmål uppnås endast delvis till 2015
1 delmål uppnås ej till 2015
3 delmål kan ej bedömas

Miljösamverkan Stockholms län (MSL)

Samverkan sker för närvarande exempelvis om båtbottnfärg, förorenade områden, masshantering i samband med schaktarbeten samt om tillsyn på kemikalier i förskolan. En metod för uppföljning av tillsynen är under utveckling och kurser hålls i hur inspektörer kan utvecklas i rollen som myndighetsperson. Miljösamverkan i Stockholms län har getts en mer operativ inriktning i samarbetet. Under 2015 kommer möten med berörda inspektörer inom följande områden att hållas.

- Tunnelbaneutbyggnaden – länsstyrelsen samordnar
- Förbifarten – det är inte klart vem som samordnar kommunerna
- Kraftvärmeverken – Stockholm samordnar
- Avloppsreningsverken – Stockholm samordnar
- Läkemedelsföretagen – Södertälje samordnar
- Schaktmassor – Stockholm samordnar
- Mellanstora avloppsreningsverk – Ekerö samordnar

Stödja arbetet med miljötillsyn, klimatanpassning, miljömål, planhandläggning

Förvaltningen medverkar i budgetuppdrag om att ta fram en strategi för ekosystemtjänster och har bidragit med expertkompetens om klimatförändringar, klimatanpassning och hur man kan nyttja ekosystemtjänster i fysisk planering. Bland annat har förvaltningen medverkat i framtagandet av en grönytefaktor för hela staden (GYF). Förvaltningen avser fortsatt delta i arbetet med att ta fram en klimatanpassningsplan (leds av SLK) och vi har tagit fram en skyfallskartering och kartläggning av strålningstemperaturer. Kommunikation och hur underlagen ska spridas processas inom stadsledningskontoret.

För att fördjupa kunskaper om hälsoeffekter av värme, har ett forskningspartnerskap inletts med Umeå universitet, SMHI, länsstyrelsen, SLB m.fl. och en gemensam ansökan har lämnats in för projekt till Formas (Umeå universitet är projektägare).

Nämndmål:

2.1.7 Stadens mål för hållbar energianvändning och minskad klimatpåverkan ska uppnås

 Uppfylls helt

Analys**Analysera växthusgasutsläpp och ta fram underlag för utsläppsmål och strategiska planer**

Förvaltningen har avsatt en klimatstrategi för att bistå kommunstyrelsen i arbetet med att ta fram en färdplan mot en fossilbränslefritt Stockholm 2040 samt en strategi för att nå stadens nya utsläppsmål att minska växthusgasutsläppen till 2,3 ton per invånare 2020. Arbetet har organiserats och nödvändiga analyser har påbörjats. Arbetet med en fossiloberoende organisation 2030 har inte påbörjats av stadsledningskontoret.

Beräknade växthusgasutsläpp för år 2012 med prognos för år 2013 har redovisats till MHN på januarinämnden. Prognosen för utsläppen år 2013 är 2,9 ton per invånare. Utsläppsmålet om 3,0 ton per invånare 2015 bedöms kunna uppnås. En prognos för 2014 kommer att redovisas till MHN i början av 2016.

En omvärldsanalys för att bedöma möjligheterna att ta fram en beräkningsmodell som visar stockholmarnas faktiska klimatpåverkan inklusive flygresor och konsumtion av varor har påbörjats och kommer att redovisas på nämndens sammanträde i september.

Förvaltningen har deltagit vid Klimatkommunernas årsmöte samt bidragit med information om stadens elbilsupphandling till Klimatkommunernas nyhetsbrev.

Bistå stadens verksamheter med stöd till energieffektiviseringsåtgärder och förnybar energiproduktion

Ett solenergiseminarium i samverkan med Fastighetsägarna Stockholm har genomförts. Ett examensarbete har påbörjats med handledning från Energicentrum för att hjälpa fastighetskontoret att identifiera lämpliga tak för solenergiinstallationer. Ansökan om att fortsätta uppbyggnaden av en testbädd för solcellsinstallationer med produktionsdata och visualisering har avslagits av Vinnova. Möjlighet att söka medel från Klimatmiljarden kommer att undersökas. Solkartan över stadens byggnader har uppdaterats bl.a. med möjlighet

att uppskatta solelsproduktion per tak och visualiseringen av befintliga solelsanläggningar har förbättrats.

Energicentrum har initierat en förstudie åt Stockholm Globe Arena och fastighetskontoret för att se över möjligheten och potentialen för att återvinna spillvärme från kylmaskiner på Tele 2 Arena. Arbetet inom Årstasajten i EU-projektet GrowSmarter leds av Energicentrum. Den 23 mars genomfördes ett informationsseminarium om projektet för stadens tjänstemän tillsammans med deltagande industripartners. Fokusgrupp Energi leds av Energicentrum, en analys av möjligheterna att skärpa energikraven från 55 kWh/m² till 45 kWh/m² pågår.

Vara världkommun för den regionala energi- och klimatrådgivningen samt ansvara för den lokala rådgivningen i Stockholm

Stockholms stad ansvarar för projektledning av det regionala energi- och klimatrådgivningssamarbetet (EKR). Under 2015 har fem nyhetsbrev getts ut. EKR har deltagit på Motormässan med rådgivning kring transporter. Rådgivning gavs till 186 personer av 430 besökande. Samarbetet med Tekniska museet fortsätter, nytt avtal är tecknat och vårens besök är nästan fullbokade. Besöken på Tekniska museet utvärderas efter varje termin, senaste utvärdering visar att utställningen ”spelet om energin” fortfarande är populär och uppskattad bland lärare och elever. Handboken ”Energieffektiv BRF” har uppdaterats med aktuell information och utökning av viktiga informationsområden som solenergi och transporter. Handboken har även uppdaterats med ett nytt gott exempel på lyckat energieffektiviseringsarbete från en Bostadsrättsförening. Inom ett Kyla- och värmeprojekt har 19 fastighetsägare fått rådgivning kring kyla- och värmeanläggningar. Utvärdering av projektet pågår. 310 rådgivningssamtal har genomförts och webbsidan har haft 40 000 sidvisningar.

Inom den lokala energi- och klimatrådgivning har rådgivning givits till tio bostadsrättsföreningar. En dialog förs med fastighetsbranschen om hur ett samarbete mellan staden och branschen kan byggas upp för att öka genomförande av energieffektiviseringsåtgärder i bostadsrättsföreningar och i fastigheter hos mindre privata fastighetsägare. Diskussioner har förts med Energimyndigheten om möjligheter till finansiering av ett pilotprojekt. Inga förhandsbesked om finansiering har getts av Energimyndigheten.

Engagera stockholmare och verksamma i Stockholm till minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser

Årets temakampanj inom Klimatsmarta stockholmare är klimatsmart konsumtion och fokuserar på ämnet mat och klimat. För att inspirera stockholmarna till att äta mer klimatsmart mat har framtagandet av en kokbok med klimatsmarta recept påbörjats i samarbete med förvaltningens avdelning för livsmedelskontroll, Livsmedelsverket och Naturvårdsverket.

Recepttävling på sociala medier har genomförts och ett av de inkommande bidragen från stockholmarna utses för att vara med i kokboken.

Avvikelse: Kampanjen om Klimatsmart resande till och från jobbet ("21-dagar") utgår enligt beslut i styrgrupp.

På sociala medier har totalt 120 statusuppdateringar i kanalerna Facebook, Twitter och Instagram gjorts under perioden 1 januari - 31 mars. Exempel på inlägg är utlysning av recepttävling till den klimatsmarta kokboken samt utlysning av namntävling till Pingvinen.

Utöver detta har förvaltningen bland annat tipsat om vad man kan göra för att vara klimatsmart i hemmet (från foldern med samma namn) samt tips från appen Upptäck Stockholm.

Pingvinpriset - Månadens klimatsmarta exempel, har hittills i år uppmärksammat följande verksamheter inom staden för ett energi- och klimatarbete i framkant:

Januari - Tobias Häggstrand, kökschef i Akalla skola F- åk 9 fick utmärkelsen för att i samarbete med elever och lärare lyckats minska mängden mat som slängs med 57 procent.

Februari - Elvy Löfvenberg, miljöstrateg vid idrottsförvaltningen, för sitt mångåriga aktiva arbete med att minska energianvändningen i stadens idrottsanläggningar.

Mars - Åsa Örnevik, handläggare för lokal och miljö på Skarpnäcks stadsdelsförvaltning samt Marina Förström, avtalsförvaltare på serviceförvaltningen, för att ha möjliggjort att det nu finns fler ekologiska livsmedel i Stockholms stads nya livsmedelsavtal.

April – HR-strateg Gunilla Wallin och PAS's stabschef Pian Hallner för sitt arbete med e-lönebesked

En av årets första utställningar i Stockholmsrummet 1.0 handlade om stadens miljöutmaningar där förvaltningen bidrog med stadens klimatarbete som en viktig del av innehållet. För Stockholmsrummet 2.0 har förvaltningen ingått i workshops och planeringsmöten. Webbsidorna om klimat och energi på stockholm.se har fortsatt löpande uppdaterats och kompletterats med nytt innehåll.

Appen Upptäck Stockholm och dess senaste version med större interaktivitet gentemot användarna har slutlevererats och dess funktionalitet säkerställts. Användarna påminns nu löpande med hjälp av push-notiser om att använda appen och om olika aktiviteter i appen. Ett förberedande arbete med ett förvaltningsavtal för appen har påbörjats.

Nämndmål:

2.1.8 Miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas

 Uppfylls helt

Analys

Öka kunskapen om stadens ljud bland boende och verksamma i Stockholm

På inbjudan från "Forum för hållbara lösningar i Norra Djurgårdsstaden" har föredragning hållits om ljudkvalitet och akustisk design.

Det av landstingets miljöanslag finansierade projektet Guide till tystnaden har genomfört träffar med såväl såväl extern som intern referensgrupp samt även aktörer i Norge.

Förvaltningen har blivit inbjuden att medverka i länsstyrelsens arbete att förbättra ljudkvaliteten i Nationalstadsparken.

Öka kunskapen om effektiva åtgärder mot buller genom medverkan i internationella projekt och extern samverkan i övrigt.

Diskussion förs om en medverkan i ett projekt finansierat inom Horisont 2020.

Sedan lång tid finns en aktiv samverkan med externa aktörer inom ljud- och bullerområdet.

Aktiviteter som särskilt kan nämnas är den fortsatta planeringen inom det regionala bullernätverket, Trafikbuller och planering del V, det Vinnovafinansierade projektet om urbana akustikskärmar, den nationella samordningsgruppen för bullerdirektivet och Eurocities arbetsgrupp för buller.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är hållbara

 Uppfylls helt

Analys

Nämnden bedriver ett omfattande arbete för användning av miljöbilar vilket bidrar till ökad hållbarhet. När förvaltningen deltar i den fysiska planeringen bevakas att bostäder och nya arbetsplatser planeras och lokaliseras vid goda kollektivtrafiklägen och försörjs med cykelvägar.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elbilar		16,67 %		14 %	10 %	2015
  Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %		100 %	100 %	Tertial 1 2015
  Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon		100 %		100 %	tas fram av nämnd/ styrelse	Halvår 1 2015

Nämndmål:

2.2.1 Nya personbilar som säljs i Stockholms län ska år 2015 till minst 20 % vara miljöbilar*. Vidare ska 10 procent av nyregistrerade tunga fordon vara miljölastbilsklassade. Försäljningen av miljöbränsle ska uppgå till 16 procent i Stockholms län vid utgången av 2015. * Enligt den skärpta definitionen 2013

 Uppfylls helt

Analys

Verka för att uppnå nämndmål 2.2.1 bland annat genom att arbeta efter den av KF antagna strategin för miljöfordon och förnybara bränslen i de delar som rör bilar och tunga fordon i staden.

Förvaltningens senaste statistik anger ca 22 % miljöbilar (2014), ca 4 % miljölastbilar (2014) och 17 % miljöbränsle (2013). Måltalet för lastbilar i 1.3.11 bedömer miljöförvaltningen inte komma att uppnås till 2015 eftersom det saknas tydlighet kring nationella incitament och styrmedel, vilket ligger utanför förvaltningens rådighet.

Under innevarande miljöprogramsperiod har två tankmöjligheter för tunga fordon kommit till stånd. Preem i Högdalen och AGA i Älvsjö. Miljöförvaltningen för en dialog med oljebolagen Preem, Statoil, St1 och OKQ8 angående stadens mål om fler tankställen för förnybart bränsle i regionen och högre andel förnybart drivmedel i försäljningen. Förslag på fem möjliga tomter har gemensamt tagits fram och processas vidare tillsammans med exploateringskontoret. Ett nytt läge i Årsta ligger närmast en etablering, vilket bedöms ske under 2015. Fler tomter bedöms vara etablerade inom några år.

Samtal framskrider med lastbilstillverkare och Göteborgs stad angående revidering och anpassning av stadens nuvarande miljölastbilsdefinition till rådande teknikutveckling och marknadsläge samt syften och användningsområden för miljölastbilsdefinition.

Sedan 2013 har antalet bilpoolsbilar i Stockholm ökat från 200 till 600. Miljöförvaltningen förmedlar kontakter och information till bilpoolsaktörer. Under vintern har ett informationsmöte om bilpools hållits för allmänheten hos Östermalms SDF.

Vara behjälplig och verka för att krav avseende miljöfordon och förnybara drivmedel tillämpas i samband med relevanta upphandlingar.

Miljöförvaltningen stöttar serviceförvaltningen med att ställa relevanta krav vid upphandling av transporter. Under 2015 fokuserar arbetet dessutom på att ta fram en dokumentation och en mall/arbetsprocess för hur krav och uppföljning ska hanteras.

Verka för att andelen elbilar växer i Stockholms stad

En slutrapport för elupphandlingen har tagits fram och en slutkonferens hölls 19 mars med nästan 300 deltagare. Dokumentation finns på www.elbilsupphandlingen.se. Projektet kommer att redovisas i ett ärende till MHN i maj.

Inkopplingen av vissa av de snabbladdningsstationer som sattes upp 2014 har försenats pga elnätet på vissa håll behöver uppgraderas av Fortum. Under början av 2015 har 4 nya snabbladdningsstationer öppnats och det finns nu 7 fungerande stationer i staden. Utvärderingen av dessa, samt de nu ca 137 nya normalladdarna i staden, har påbörjats. Det sker i samarbete mellan Miljöförvaltningen, Trafikkontoret, Stockholm Parkering och KTH samt med finansiering från Energimyndigheten. En lägesrapport för detta ska redovisas gemensamt till TN och MHN i maj.

Angående planerna för en demonstrationsanläggning för smart citylogistik finns en arbetsgrupp som leds av trafikkontoret och där miljöförvaltningen är aktiv. Arbetsgruppen har nu hittat en lokal i city för samlastningen. Affärsmodell diskuteras nu, och flera butiker har också visat intresse för att bli medlem i logistikcentrat. Planen är att anläggningen finns på plats sommaren 2015.

Nämndmål:

**2.2.2 Uppnå 100 % miljöbilar i stadens flotta. Uppnå att stadens biodrivmedels-
elbilar till 85 % tankas/laddas med miljöbränsle och att upphandlade
transporttjänster till minst 55 % utförs med miljöfordon.**

● Uppfylls helt

Analys

Verka för att uppnå nämndmål 2.2.2 bland annat genom att arbeta efter den av KF antagna strategin för miljöfordon och förnybara bränslen i de delar som rör Stockholms Stads egna fordon.

Utfallet för stadens tankning av miljöbränsle för 2014 blev 85 % gas och 91 % etanol. Andelen miljöbilar är 97 %. Att det inte är 100 % beror på att stan har ett antal lätta lastbilar med gasdrift, där miljöbilsalternativ inte finns tillgängligt. I mars hölls ett seminarium för fordonsansvariga där dessa uppmuntrades för sitt goda arbete och bl a delgavs nyheten att Stockholms stad för andra året i rad står som totalvinnare i Miljöfordonsdiagnosen, denna gång en plats vi delar med Botkyrka kommun.

Interna fordonsbidrag för ca 3 miljoner kr är utbetalade för 10 elbilar, 29 laddhybrider och 2 andra miljöbilar.

En av stadens elbilar har nu utrustats för induktionsladdning. När ett slutligt godkännande från transportstyrelsen kommer, kan ytterligare fyra bilar få utrustning och börja induktionsladda. Ett tillstånd för detta väntas under våren. Detta sker inom ramen för ett demonstrationsprojekt med stöd av Energimyndigheten.

Stadsledningskontorets genomlysning av hanteringen av kommunkoncernens fordon, som miljöförvaltningen drivit, ska gå till beslut i maj och under tertial 1 har beslutsunderlaget färdigställts. Här finns också förslag om att Stockholm stad ska upphandla en öppen bilpool för staden.

Nämndmål:

2.2.3 MHN ska samarbeta och utbyta erfarenheter med andra städer och aktörer i Europa för att påverka EU-regelverket samt driva åtgärdsarbete och utveckling framåt.

● Uppfylls helt

Analys

Samtliga åtaganden och aktiviteter nedan visar på nämndens internationella arbete och är även nämndens redogörelse för hur arbetet kommer att utföras för genomförande av dess EU-positionspapper.

Utveckla förvaltningens internationella miljöarbete genom att bevaka, påverka och aktivt driva stadens intressen i organisationer, nätverk och projekt.

Eurocities expertis inom EU-politik nyttjas för att söka påverka EU-kommissionens

kemikaliepolitik och artikel 33 i REACH-lagstiftningen vad gäller konsumentinformation och behovet av påverkansmöjligheter från konsumenter vad gäller miljö- och hälsoskadliga kemikalier. Ett kontorsyttrande har även meddelats som svar på ECHAs konsultation om kriterier för hormonstörande ämnen.

Förvaltningen har deltagit i Eurocities Miljöforummöte i Porto 25-27 mars - ett möte på temat klimat - åtgärder för minskade växthusgasutsläpp och klimatanpassning. Under och efter mötet har stadens lämnat synpunkter på Eurocities kommande positionspapper inför klimatförhandlingarna i Paris COP21.

Förvaltningen har medverkat vid ett seminarium om kemikaliekommunikation i Tartu där också arbete från Finland, Estland, Lettland och Litauen diskuterades.

Genomföra europeiska projekt för att underlätta arbetet lokalt

Miljöförvaltningen kommer att medverka i en LIFE-ansökan som samordnas av projektet "Mälaren en sjö för miljoner". Projektet syftar till att implementera vattenförvaltningen i Mälarens avrinningsområde samt genomföra operativa åtgärder. Miljöförvaltningen kommer att delta genom utökad miljögiftsövervakning i Mälaren samt utbyte av information kring hantering av miljögiftsdata.

Miljöförvaltningen planerar även att söka medel för ett Interregprojekt om att arbeta gemensamt i kemikaliefrågor med kommuner och avloppsreningsverk i Finland, Estland, Lettland, Litauen, Polen och Tyskland. Förvaltningens ansökan har gått vidare till andra omgången.

Förvaltningen deltar tillsammans med Stockholm stadshus AB och Stockholmshem i EU-projektet NeZeR. Den svenska delen av projektet leds av IVL. Inom projektet analyseras tekniska lösningar för långtgående energieffektivisering av byggnader. Guidelines tas fram för hur städer kan arbeta med planer för långtgående energieffektivisering och lokal produktion av förnybar energi. IVL ansvarar för uppbyggnad av ett svenskt kluster av branschföreträdare och utrustningsleverantörer. Projektet pågår t.o.m. februari 2017.

Förvaltningen leder EU projektet Grow Smarter med 36 partners (Städer, företag och universitet/högskolor). Projektet har tre demonstrations områden i Stockholm, Köln och Barcelona där 12 smarta lösningar på Urbana Utmaningar ska genomföras. De smarta lösningarna är inom områdena Energi (Energieffektiv renovering, förnybar energi, energisparande verktyg för hyresgäster, byggtransport logistik), Integrerad Infrastruktur (Vägbelysnings lösningar, fjärrvärmelösningar, ta vara på överskottsenergi från verksamheter, avfallshantering, Big open data) och Transporter (Leveranser, trafik styrning, alternativa drivmedel, laddinfrastruktur, mobilitet, parkering, Taxi). Fem städer följer projektet och ska implementera minst en av de smarta lösningarna.

Stockholm arbetar med en EU-ansökan (Civitas) om hållbara trafiklösningar i städer tillsammans med Madrid, Åbo och München. En förstastegsansökan kommer att skickas in i april.

En lyckad slutkonferens för Life+-projektet Cleantruck hölls i januari med över 100 besökare, och en slutrapport har skickats in till EU-kommissionen i mars.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har ren luft och rent vatten

● Uppfylls helt

Analys

Nämnden har en expertroll och samordnande roll i flertalet områden som tas upp under detta mål. Således sker en omfattande mätning av luftföroreningar som är underlag för beslut om åtgärder. Nämnden driver sedan många år vattenfrågor inom staden. Handlingsplanen för god vattenstatus som kommunfullmäktige antog i mars 2015 är utgångspunkten för bland annat lokala åtgärdsprogram.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel dubbdäck		0 %		0 %	tas fram av nämnden/styrelsen	2015
◆ Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft		56,12 %		58 %	tas fram av nämnd/styrelse	2015
■ Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft		51		7	tas fram av nämnd	2015
Analys						
Antal dygn över 60 ug/m ³ har fram till den 31 mars år 2015 varit: 13 st vid Hornsgatan, 9 st vid Sveavägen och 6 st vid Norrlandsgatan. Miljökvalitetsnormen för dygn får överskridas 7 gånger per år. År 2015 har inletts med en mild och relativt blåsig vinter. Den milda vintern medför lägre utsläpp från t ex vägtrafiken och höga vindhastigheter har underlättat utvädring och spridning av vägtrafikens avgaser. Halterna kvävedioxid är något högre jämfört med samma period år 2014 med betydligt lägre än halterna under år 2013. Trots det så är miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärdet under år 2015 överträdd.						
● Antal dygn över normvärdet för PM 10 i luft		12 Dygn		0	tas fram av nämnd	2015
Analys						
Antal dygn över 50 ug/m ³ har fram till den 31 mars år 2015 varit: 4 st vid Hornsgatan, 2 st vid Sveavägen och 4 st vid Norrlandsgatan. Miljökvalitetsnormen för dygn får överskridas 35 gånger per år. År 2015 har inletts med en relativt mild och snöfattig vinter med torra vägbanor. Detta har skapat goda förutsättningar för Trafikkontoret att vidta åtgärder i form av dammbindning och städning. Dammbindning sänker dygnsmedelhalten med ca 20 – 40 %. Tack vare Trafikkontorets effektiva dammbindning på 35 innerstadsgator kommer sannolikt miljökvalitetsnormen för PM10 att klaras år 2015 i Stockholms innerstad. Däremot finns risk för att miljökvalitetsnormen överskrids längs Essingeleden . Fram till den 31 mars år 2015 har 13 st överskridanden skett längs Essingeleden.						
● Total fosforhalt i sjöar		88,89 %		83 %	83 %	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en strategi för ekosystemtjänster och grönytekomensation.	2015-01-01	2015-12-31	
  En kartläggning av miljögifter/förorenad mark ska påbörjas på Bromma flygplats. Enligt avtalet mellan Stockholms stad och Luftfartsverket 2007 ansvarar Swedavia för detta. Miljöförvaltningen ska medverka till denna kartläggning.	2015-01-01	2015-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska initiera ett tillsynsprojekt av båtclubbar för att bristerna hos båtclubbarna ska åtgärdas	2015-01-01	2015-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda förutsättningarna för att göra Norra och Södra Djurgården samt Lillsjön till naturreservat.	2015-01-01	2015-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden, ska tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden verka för att det inrättas ett naturreservat i Rågsveds friområde.	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

2.3.1 Bidra till att stadens vattenområden uppnår god ekologisk och kemisk vattenstatus.

 Uppfylls helt

Analys

Samordna och planera arbetet med framtagande av lokala åtgärdsprogram för de vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå miljökvalitetsnormerna.

Handlingsplanen för god vattenstatus antogs av kommunfullmäktige den 9 mars 2015. Fokus i arbetet enligt handlingsplanen ligger på framtagande av lokala åtgärdsprogram. De vattenförekomster som ska bli föremål för framtagande av lokalt åtgärdsprogram under 2015 har valts ut och beslutats av nuvarande styrgrupp för vatten. Sju vattenförekomster av 23 har prioriterats 2015. Samtliga vattenförekomster ska ha ett lokalt åtgärdsprogram till 2018. För att nå detta mål krävs samverkan internt inom staden för att få en bra och ändamålsenlig organisation. Arbeta med att bilda denna organisation pågår.

Redovisa förslag till lokalt åtgärdsprogram för Bällstaån och stödja framtagandet av åtgärder

Det lokala åtgärdsprogrammet för Bällstaån är det första av flera som ska tas fram för stadens vattenförekomster. Förslagen till åtgärder inom Stockholm, som togs fram 2014, ska förankras och kompletteras inom staden. Järfälla kommun och Sundbybergs stad behöver även bidra med förslag och kostnadsuppskattningar för åtgärder innan ett åtgärdsprogram för hela Bällstaån kan fastställas. Parterna i Bällstaågruppen är överens om att även inkludera Ulvsundasjön i samarbetet.

I samarbete med Edsvikens vattensamverkan och samarbetena kring Igelbäcken och Brunnsviken planerar Bällstaågruppen ett seminarium i oktober. Tema: värdet av vatten och kommuners ansvar att följa miljökvalitetsnormerna för vatten. Målgrupp: politiker, planerare mfl i de sex berörda kommunerna.

Samordna, följa upp och kommunicera stadens vattenarbete enligt Handlingsplan för god vattenstatus

Arbete pågår med att organisera arbetet med de lokala åtgärdsprogrammen samt undersöka möjligheten till att vidta åtgärder som redan planerats.

Miljöförvaltningens tidigare årsrapport av det före detta Vattenprogrammet kommer att övergå i rapportering av åtgärderna i Handlingsplanen för vatten. Rapporteringen skjuts till nästa år då arbetet enligt Handlingsplanen startade under våren 2015.

Kommunikationen av Handlingsplanen genomförs löpande vid olika tillfällen.

Dagvattenstrategin antogs av kommunfullmäktige den 9 mars 2015. Arbetet med att ta fram vägledningsdokument fortsätter enligt plan.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Det är enkelt att välja en miljövänlig livsstil

 Uppfylls helt

Analys

Nämndens verksamhet har en direkt relevans för målet. Genom inrättande av Kemikaliecentrum har ett ökat fokus kommit på giftfri miljö för barn. Sedan tidigare finns inom hälsoskyddstillsynen ett omfattande arbete för en god inomhusmiljö i skolor och förskolor. Tillsynen omfattar även återvinningscentralerna som även dessa omfattas av målet liksom miljöinformationen till invånarna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram kriterier för att undvika barns exponering för skadliga kemikalier på stadens förskolor inom ramen för kemikalieplanen	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

2.4.1 Aktivt bidra till att stadens mål om giffria varor och byggnader ska uppnås.

 Uppfylls helt

Analys**Lansera kemikalieplanen och stödja dess implementering**

Kemikalieplanen och -centrum har presenterats vid möten med förvaltningar och bolag, och för representanter för andra kommuner. Ett forskarmöte planeras till hösten.

Ge stadens verksamheter stöd och kompetensutveckling inom området kemikalier i varor och produkter

Kemikaliecentrum har utvecklat ett samarbete med upphandlarna vid Serviceförvaltningen och hjälper löpande till att prioritera och ställa relevanta kemikaliekrav vid upphandlingar. Kemikaliecentrum har meddelat Konkurrensverket att vi önskar medverka i de expertgrupper som arbetar med kemikalierelaterade upphandlingskrav.

Kemikaliecentrum deltar som medlem och från mitten av februari som ordförande för fokusgruppen för Hållbara byggnader i projektet Norra Djurgårdsstaden (NDS). Kemikaliecentrum medverkar också i kriteriegruppen för Byggvarubedömningen samt Bastas vetenskaplig råd och verkar för att stadens kemikaliekrav uppfylls i de båda systemen. Dessa två system utgör stöd för att ställa rätt kemikaliekrav i byggprocessen för byggande förvaltningar och bolag.

Kemikaliecentrum har även gett stöd och råd till Trafikkontoret, Stockholm Vatten, Exploateringskontoret och Idrottsförvaltningen hur man ställer kemikaliekrav i upphandling av bygg- och anläggningsvaror.

Arbete pågår med att utveckla kravspecifikation för ett centralt kemikaliehanteringssystem. Arbetet sker i samarbete med serviceförvaltningen och avtal beräknas tecknas innan årets slut.

Stödja stadsdelarnas och SISABs arbete med kemikalier på förskolor

Ett nätverk av representanter för stadsdelarna m.fl. har bildats. Kemikaliecentrum arbetar med att sammanställa råd för hur stadsdelarna och förskolorna kan arbeta på olika nivåer för att minska exponeringen för farliga ämnen. Råden kommer att förmedlas dels genom en mall för handlingsplaner, dels som utbildningar för olika grupper inklusive en webbutbildning för förskolepersonalen. En person har projektanställts på deltid för att projektleda arbetet och samordna det med tillsynen på förskolor.

Kontinuerliga diskussioner förs med SISAB i frågor som rör bygg- och anläggningsmaterial, till exempel golv och fallskydd. En pilotstudie med analys av ftalatinnehåll i befintliga PVC-mattor kommer att genomföras.

Stödja tillsynen på förskolor med avseende på kemikalier

En metod och checklista kommer att tas fram med nära koppling till den mall för handlingsplan och de utbildningar som också tas fram i syfte att minska exponeringen för farliga kemikalier i förskolemiljön. Analyser av förekomst av farliga ämnen i inomhusmiljön på förskolor genomförs i samarbete med Karolinska institutet.

Kommunicera om kemikalier med medborgare och verksamhetsutövare

Stockholms Kemikalieforum har under våren anordnat tre seminarier för handelsföretag. Synpunkter om fortsättning och utveckling av forumet ska påverka det framtida arbetet. En utveckling av forumet till andra branscher kommer tidigast påbörjas i sommar.

En utställning om "det kemikaliesmarta köket" ska tas fram till hösten 2015. Arbetet sker i samverkan med representanter från stadsdelsförvaltningar, Stockholm Vatten AB och kulturförvaltningen. Utställningen ska bland annat visas på Kista bibliotek.

Nämndmål:

2.4.2 Snabb och effektiv service

 Uppfylls helt

Analys

Nämnden har en hög prioritering av servicen. De så kallade punktlighetsmålen som framgår nedan har en bra utveckling hittills under året. NKI värdena (Nöjd Kund Index) har ökat under flera år men hittills under året finna inte värden att redovisa för 2015.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Handläggning av värmepumpansökningar ska påbörjas senast efter 5 arbetsdagar.	100 %		95 %	95 %		Tertial 1 2015
 Påbörja utredning om misstänkta matförgiftningar inom ett dygn	87,7 %	96,8 %	85 %	80 %		Tertial 1 2015
 Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor.	97,4 %		95 %	95 %		Tertial 1 2015

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till en samhällsservice som fungerar bra och med god service. Särskilt tillsynen har kontakt med många företag och kan stödja företagen att leva upp till lagstiftningen på miljö- och livsmedelsområdet. Nämnden har en god budgethållning och bidrar på så sätt till en balans och hållbarhet i stadens ekonomi.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Företag väljer att etablera sig i Stockholm

 Uppfylls helt

Analys

Nämnden bidrar till att Stockholm kan fortsätta att bygga på sitt goda anseende på miljöområdet vilket är en av stadens konkurrensfördelar liksom att en väl fungerande tillsyn bidrar till ett företagsklimat där lagregler för miljö och livsmedelshantering gäller lika för alla. Inte minst genom e-tjänsterna utvecklas väl fungerande och effektiva kontakter med företagen och även samarbetsprojekt med företagen t.ex. för utveckling av teknik inom energiområdet.

Nämndmål:

3.2.1 Förvaltningen ger en god service och bedriver tillsyn med hög professionalitet mot företag och andra verksamhetsutövare i staden

 Uppfylls helt

Analys

Nämnden har en hög prioritering av servicen mot företagen i staden vilket stigande NKI-värden visar. Hittills under året har dock inte redovisats några NKI-värden. Punktlighetsmålen nedan avser service till företag och har bra målpuffyllelse hittills under året.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor	97,2 %		95 %	90 %		Tertial 1 2015
 Företagen uppfattar inspektörerna som professionella Analys Färden finns ännu inte på NKI-undersökningen.		79		70		2015
 Miljörapporter besvaras senast 30 juni.				95 %		Tertial 1 2015
Analys Aktuellt för uppföljning först i tertialrapport 2.						
 Påbörja prövning av inkomna ansökningar inom livsmedelskontroll om registreringar eller godkännande inom 14 arbetsdagar.	96,6 %	98,9 %	95 %	90 %		Tertial 1 2015
 Påbörja prövning av inkomna ansökningar inom livsmedelskontroll om registreringar eller godkännande inom 14 arbetsdagar.	96,6 %	98,9 %	95 %	90 %		Tertial 1 2015

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Nämnden har en högt specialiserad verksamhet vilket påverkar möjligheterna att erbjuda sommarjobb och praktikplatser. Dock erbjuder förvaltningen praktikplatser och sommarjobb. Dessutom erbjuds möjlighet att göra studiepraktik och examensjobb på förvaltningen.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	1 st	0 st	4 st	4 st	500 st	Tertial 1 2015
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi		10 st		10 st	6 700 st	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska ansvara för att i samverkan med stadens nämnder och bolag genomföra ett utvecklingsarbete med syfte att stadens praktikplatser ska anpassas till de behov som finns hos jobbtorgens aspiranter. Stadens nämnder och bolag ska medverka i denna samverkan och i arbetet med att bereda aspiranterna praktiktillfällen	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Väntar på initiativ från arbetsmarknadsnämnden för att påbörja samverkan.			
  Nämnderna ska möjliggöra yrkesintroduktionsanställningar och lärlingsanställningar inom sina verksamheter	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Förvaltningen har lyckats få fram fler sommarpraktikplatser för ungdomar jämfört med tidigare år.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har uppvisat en god budgethållning under årens lopp och bidrar därmed till stadens budgethållning som helhet. Nämnden har en hög prioritering av effektivitet och översyn av kostnader och intäkter för att få mycket verksamhet ut av sina resurser. Lösningar söks därför som bidrar till ökad kostnadseffektivitet. I samband med tertialrapport 1 prognostiseras ett nettoutfall om 98,9 mnkr, dvs. en prognos i nivå med budget. De prognostiserade intäkter för ansökningar för värmepumpar minskar något men detta uppvägs delvis av ökade intäkter inom andra tillsynsområden t.ex. timdebitering och administrering av miljöstraffavgiften. Intäkter och kostnader ökar med 4,8 mnkr pga. omslutningsförändringar inom flera projekt bl.a. GrowSmarter och utveckling av e-tjänster.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen		0 st		0 st	tas fram av nämnden	2015
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar		95,3 %		100 %	100 %	Tertial 1 2015
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar		95,3 %		100 %	100 %	Tertial 1 2015
  Nämndens prognossäkerhet T2		-3 %		+/-1 %	+/- 1 %	2015

Nämndmål:

3.5.1 Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad

● Uppfylls helt

Analys

Intäktsfinansieringsgraden beräknas ligga i nivå med VP 2015.

Nämndmål:

3.5.2 Effektivisera och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer

● Uppfylls helt

Analys

Miljö och hälsoskyddsnämnden arbetar systematiskt för att effektivisera verksamheten och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer. Metoder som används är ökad digitalisering, utveckla e-tjänster, modernisering av ärendehanteringssystemet Ecos, klarspråksarbetet, kompetensutveckling och processkartläggningar och Lean.

Förnyelsen av ärendehanteringssystemet Ecos är indelat i fyra delprojekt som nu pågår för fullt. Det är processgenomgångar inom tillsynen som genomförs på Hälsoskyddsavdelningen samt avdelningen Plan och miljö, ett omfattande registervårdarbete genomförs av samtliga tillsynsavdelningar och verksamhetsstöd, e-arkivering av ärenden genomförs i nära samarbete med stadsarkivet och slutligen genomförs en genomgång av teknik och integrationer med stöd av externa konsulter.

Klarspråksutbildningar har genomförts och särskilda klarspråksprojekt pågår inom hälsoskyddsavdelningen samt livsmedelsavdelningen som syftar till att få enklare och tydligare texter. Ett flertal utbildningar som syftar till att höja den administrativa kompetensen har genomförts inom ekonomi, ärendehantering i Ecos, massmediehantering samt olika HR-utbildningar riktade till både chefer och anställda. Processkartläggningar har gjorts inom arkiv- och registratur.

Uppföljning av driftbudget

I samband med tertialrapport 1 prognostiseras ett nettoutfall om 98,9 mnkr, dvs. en prognos som ligger i nivå med budget

Prognosen för bruttokostnaderna för förvaltningen är 208,2 mnkr medan intäkterna beräknas uppgå till 109,3 mnkr. Intäkterna ökar beroende på omslutningsförändringar om 4,8 mnkr (se nedan för specifikation).

Nedanstående tabell visar utfall 2014 samt differensen mellan budget år 2015 och helårsprognosen 2015.

(Mkr)	Utfall helår 2014	Budget Helår 2015	Prognos T1
Intäkter			
Plan och Miljö	15,7	15,2	15,2
Hälsoskydd	25,8	28,2	28,4
Livsmedelskontrollen	40,4	40,8	40,8
Summa tillsynsintäkter	81,9	84,2	84,4
Miljöbilar	8,8	6,5	7,3
Energi och klimat inkl. projekt	4,3	2,5	3,6
Järva	4,0	0,0	0,0
Miljöanalys	0,0	0,0	0,0
SLB-analys	9,7	7,9	8,1
E-tjänster	1,5	1,0	2,5
Övriga intäkter (inkl.projekt)	2,6	2,4	3,4
Summa intäkter	112,8	104,5	109,3
Kostnader			
Plan och Miljö	27,2	27,9	27,9
Hälsoskydd	30,1	34,4	34,5
Livsmedelskontrollen	37,8	40,0	40,1
Summa tillsynskostnader samt myndighetsutövning	95,1	102,3	102,5
Miljöbilar	13,5	16,3	17,1
Energi och klimat inkl. projekt	13,8	13,8	14,9
Järva	4,0	0,0	0,0
Miljöanalys	15,7	18,7	18,7
SLB-analys	14,5	13,6	13,6
Förvaltningsledning, nämnd (exkl. MSL)	7,8	8,1	8,1
Verksamhetsstöd	18,0	18,4	18,4
E-tjänster	1,5	2,0	3,5
Övriga gemensamma kostnader	7,0	7,1	7,1
Övriga projekt	6,3*	1,9	3,0
Finansiella kostnader	0,4	0,9	0,9
Summa kostnader	197,6	203,4	208,2
Netto	85,1	98,9	98,9

*Inklusive avsättningen för risk inom EU-projekten om 4 mnkr.

Tabellen ovan visar inga större avvikelser från budget förutom omslutningsförändringarna

** Tabellen inkluderar inte ansökta budgetjusteringar.

Delårsbokslutet januari - april 2015

Förvaltningens nettoresultat uppgick för perioden januari – april till 29,3 mnkr jämfört med budgeterade 33,0 mnkr. Avvikelsen beror främst på att budgeten är beräknad med en genomsnittlig intäkt och kostnad varje månad. På en rad områden har arbete påbörjats men ännu inte fakturerats, till exempel timtillsyn inom miljöbalken, tekniska undersökningar inom SLB-analys samt för miljöbilsprojekten. Dessa intäkter kommer emellertid att inflyta senare under året. Detsamma gäller kostnader som är knutna till dessa intäkter. Noteras kan att kolumn ”Bokfört för perioden 201501 – 201504” i bilaga 1.1 visar felaktiga bruttobelopp eftersom det är en ny elektroniskt framställd blankett som inte är färdigprogrammerad av Tieto. Justering kommer att göras i juni.

Framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster under 2015 och framåt - Ansökan om medel från Central medelsreserv 2

I enlighet med kommunfullmäktiges budget och anvisningar från SLK ansöker nämnden i tertialrapport 1 om medel för att ta fram lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster. Härigenom kan vattenarbetet konkretiseras på en sådan nivå att operativa åtgärder kan identifieras och kostnader för att nå god vattenstatus kan beräknas.

Kommunfullmäktige antog, den 9 mars 2015, Stockholms stads Handlingsplan för god vattenstatus vars syfte är att visa hur vattenarbetet behöver utvecklas för att få ett tydligare fokus på operativa åtgärder.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansöker om totalt 6,5 mnkr ur central medelsreserv 2 för genomförande av insatser enligt Handlingsplan för god vattenstatus enligt nedanstående punkter. En utförligare redogörelse finns i bilaga 1.2.

- Framtagande av lokala åtgärdsprogram (3,1 mnkr).
- Miljögiftsövervakning vatten (2,2 mnkr).
- Undersökning av båtottenfärg (0,8 mnkr).
- Undersökning av sediment (0,4 mnkr).

Omslutningsförändringar

Nämnden begär omslutningsförändring med sammanlagt 4,8 mnkr för:

- ökade kostnader och intäkter för utveckling av e-tjänster (SLKs beslut om finansiering av projekt inom ramen för digital förnyelse) (1,5 mnkr)
- ökade kostnader och intäkter inom projekt GrowSmarter (2,2 mnkr)
- ökade kostnader och intäkter inom projekt Laddinfrastruktur (0,4 mnkr).
- ökade kostnader och intäkter inom projekt Clean Fleet (0,4 mnkr).
- ökade kostnader och intäkter inom övriga projekt (0,3 mnkr).

Budgetjusteringar

- Ansöka om budgetjustering med 6,5 mnkr för genomförande av insatser enligt Handlingsplan för god vattenstatus, från central medelsreserv 2.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningens långsiktiga personalstrategiska arbete har målet att skapa en attraktiv arbetsplats med högkompetenta och högpresterande medarbetare och att erbjuda en attraktiv arbetsplats. Det systematiska jämställdhetsarbetet är en del av det strategiska personalstrategiska arbetet. Förvaltningens personalarbete omfattar också arbete mot diskriminering och genom samarbetet med funktionshinderrådet finns ett systematiskt arbete för ökad delaktighet vilket bland annat omfattar ökad tillgänglighet. Genom uppdragen i kommunfullmäktiges budget uppmärksammas även frågor om jämställdhet i förvaltningens utåtriktade verksamhet såsom tillsyn, miljöövervakning med flera områden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är fritt från diskriminering

◆ Uppfylls delvis

Analys

Ett löpande arbete med bemötande pågår. Bland annat sker utbildning inom bemötande inom ramen för MSL, Miljösamverkan Stockholms län. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med jämställdhet och mångfald för att motverka diskriminering och kränkande särbehandling. Arbetet med att uppdatera den treåriga Jämställdhet och Mångfaldsplanen för nästa period 2016-2018 har påbörjats.

Förvaltningen har i samband med det strategiska ärendet påbörjat en diskussion om effekterna av förvaltningens beslut och resursfördelning utifrån kön.

En fördjupad lönekartläggning där bland annat lön och kön särskilt uppmärksammas är planerad mot slutet av året.

Förvaltningen deltar i Nyckeltalsinstitutets JÄMIX utvärdering och har förbättrat resultatet från föregående år från 106 poäng till 131 poäng och är nu rankad på plats 42 av de 200 organisationer som medverkar. Samtliga anställda bjöds i april in till en mycket uppskattad föreläsning om genus och mångfald.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet ska jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resursfördelning utifrån kön	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Arbetet med jämställdhetsintegrering har påbörjats i samband med nämndens arbete med underlag till budget för 2016 - 2018.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Miljöförvaltningen har höjt målsättningarna inom detta område och bedöms på det hela taget uppfylla detta mål. Förvaltningen genomför kontinuerligt åtgärder för att förbättra attraktiviteten som arbetsgivare och att erbjuda anställda spännande och utmanande arbeten. Förvaltningen medverkar i Nyckeltalsinstitutets rakning och jämförs med mer än tvåhundra andra organisationer med avseende på attraktivitet som arbetsgivare. Förvaltningen har fått en något förbättrad poäng på 136 jämfört med en median på 116 för kommuner och 115 för samtliga 230 deltagande organisationer.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex		80		82	82	2015
  Andel medarbetare med ofrivillig deltid som erbjuds heltid		100 %		100 %	100 %	2015
  Andel medarbetare som inte upplever sig diskriminerade på sin arbetsplats				100 %	100 %	2015
  Ledarskapsindex				82	78	2015
  Motivationsindex				82	82	2015
  Sjukfrånvaro	2,7 %	2,5 %	2,5 %	2,4 %	4,4 %	Tertial 1 2015
  Sjukfrånvaro dag 1-14	1,1 %		1 %	1 %	tas fram av nämnden	Tertial 1 2015
  Styrningsindex				82	82	2015

Nämndmål:

4.2.1 Miljöförvaltningen ska erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter, en hälsosam arbetsmiljö, ett tydligt och inspirerande ledarskap och möjlighet till delaktighet och utveckling

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms uppfyllas. Förvaltningen kan erbjuda stora och spännande projekt såväl som utvecklande arbetsuppgifter i det dagliga arbetet. Satsningar görs på utökad kompetensutveckling i särskilda projekt samt genom medveten kompetensöverföring mellan anställda. Chefsstöd och coaching erbjuds till chefer och ledare. Arbetsmiljöarbetet tas seriöst

och arbetet med handlingsplaner för att följa upp medarbetarenkäten har förstärkts. Friskvårdsarbetet är starkt och förvaltningen sponsrar bland annat deltagande i Våruset, Milspåret och Midnattsloppet.

Arbetsmiljö

Sjukfrånvaron på förvaltningen är på en låg nivå men har under perioden ökat något. Sjukfrånvaron räknat som rullande 12-månaders genomsnitt var i T1 2015 nere på 2,7%. Förvaltningens erbjöd under vintern kostnadsfri influensavaccinering men korttidsfrånvaron ökade ändå jämfört med samma period föregående år. Stress är en faktor som påverkar sjukfrånvaron och utbildning har genomförts för att minska stress. Medarbetarenkäten följs upp med handlingsplaner för att öka trivsel och produktivitet samt minska sjukfrånvaron.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

● Uppfylls helt

Analys

Vid förvaltningens interna upphandling och inköp av varor och tjänster uppmärksammas kravet på miljövänliga val.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår		100		100 %	tas fram av nämnd/styrelse	2015

Synpunkter och klagomål

Nämnden har tom 14 april fått in två så kallad serviceanmärkingar, det vill säga en formellt registrerad anmärkning på förvaltningens service. Båda avser synpunkter på kompetens inom handläggningen av klagomål på inomhusmiljön. En av serviceanmärkningarna omfattar även synpunkter på bemötandet från handläggaren.

På grund av nämndens roll som myndighet hanteras utöver de fåtaliga serviceanmärkningarna, många överklaganden vilka ibland innehåller synpunkter på servicen. Dessa tar nämnden till sig och är underlag för förbättringar. Nämnden har en stor kontaktyta ut mot samhällets invånare och företagare och frågor om service är viktig och ständigt aktuell